

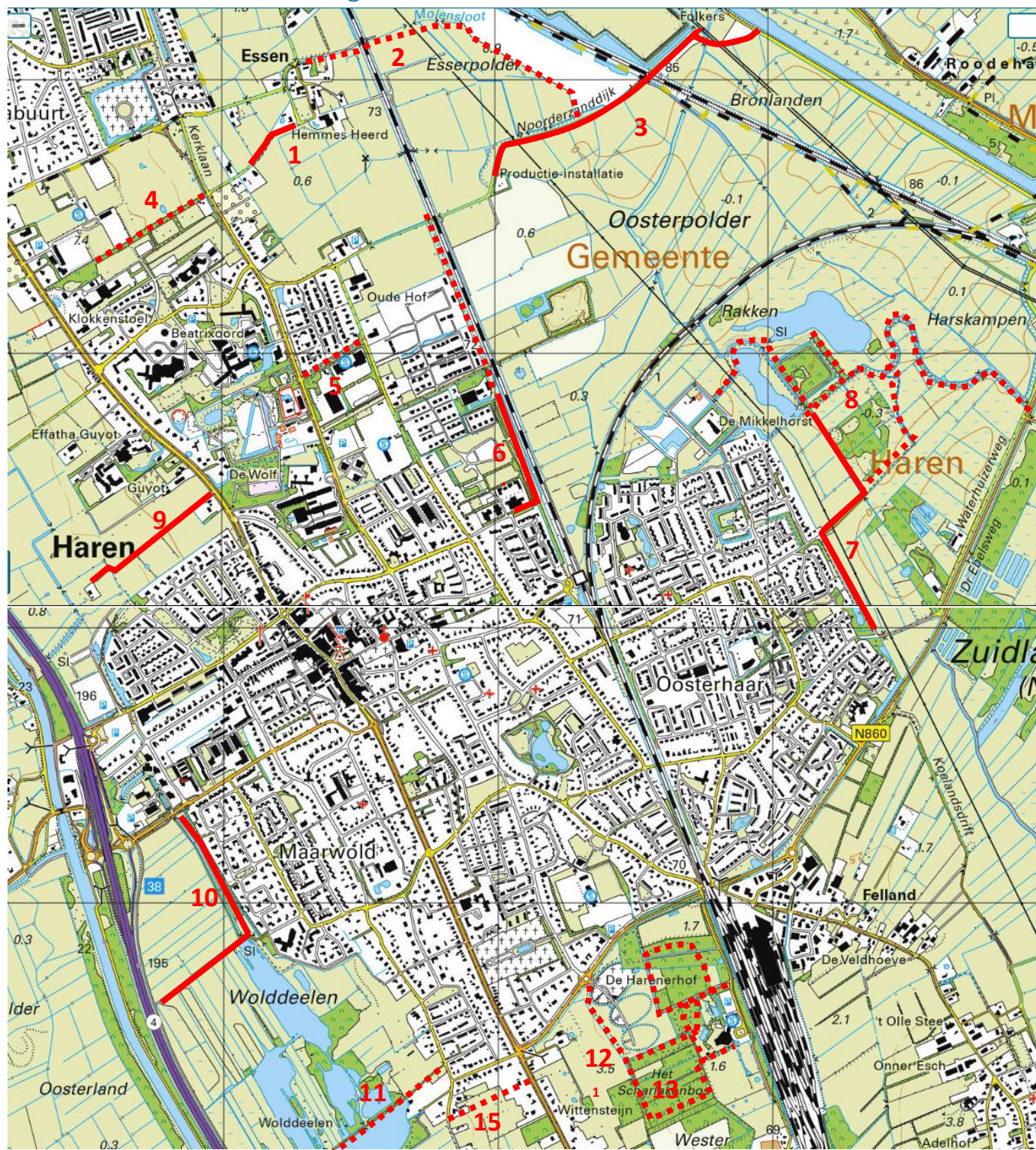

Zandwegen in Haren

Over de zandwegen als cultuurhistorisch erfgoed in het landelijk gebied van Haren

Deel II Inventarisatie

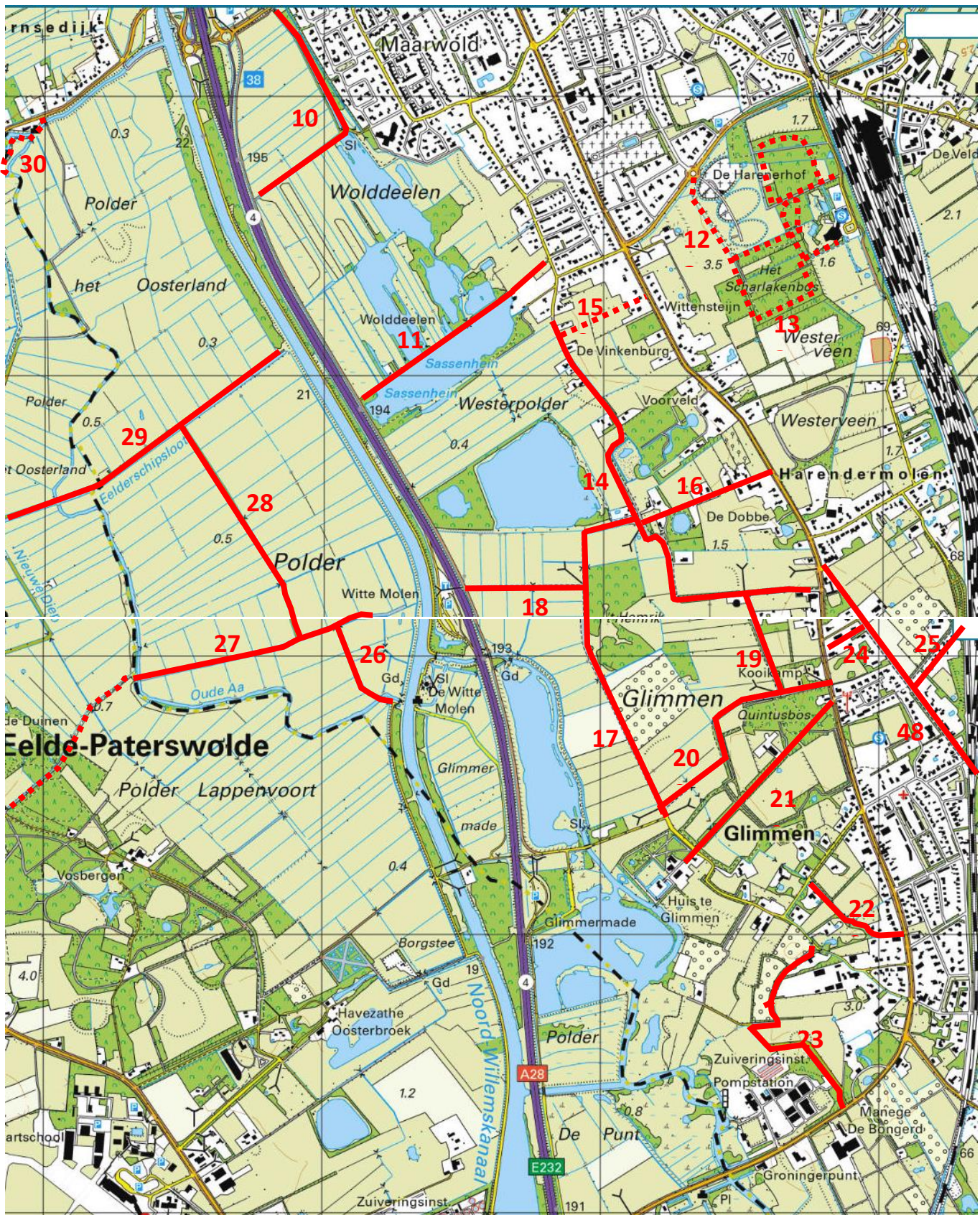
Overzichtskaarten zandwegen in Haren

Zandwegen Haren (tussen Esserweg en Mr. Ebelsweg):

 Zandwegen

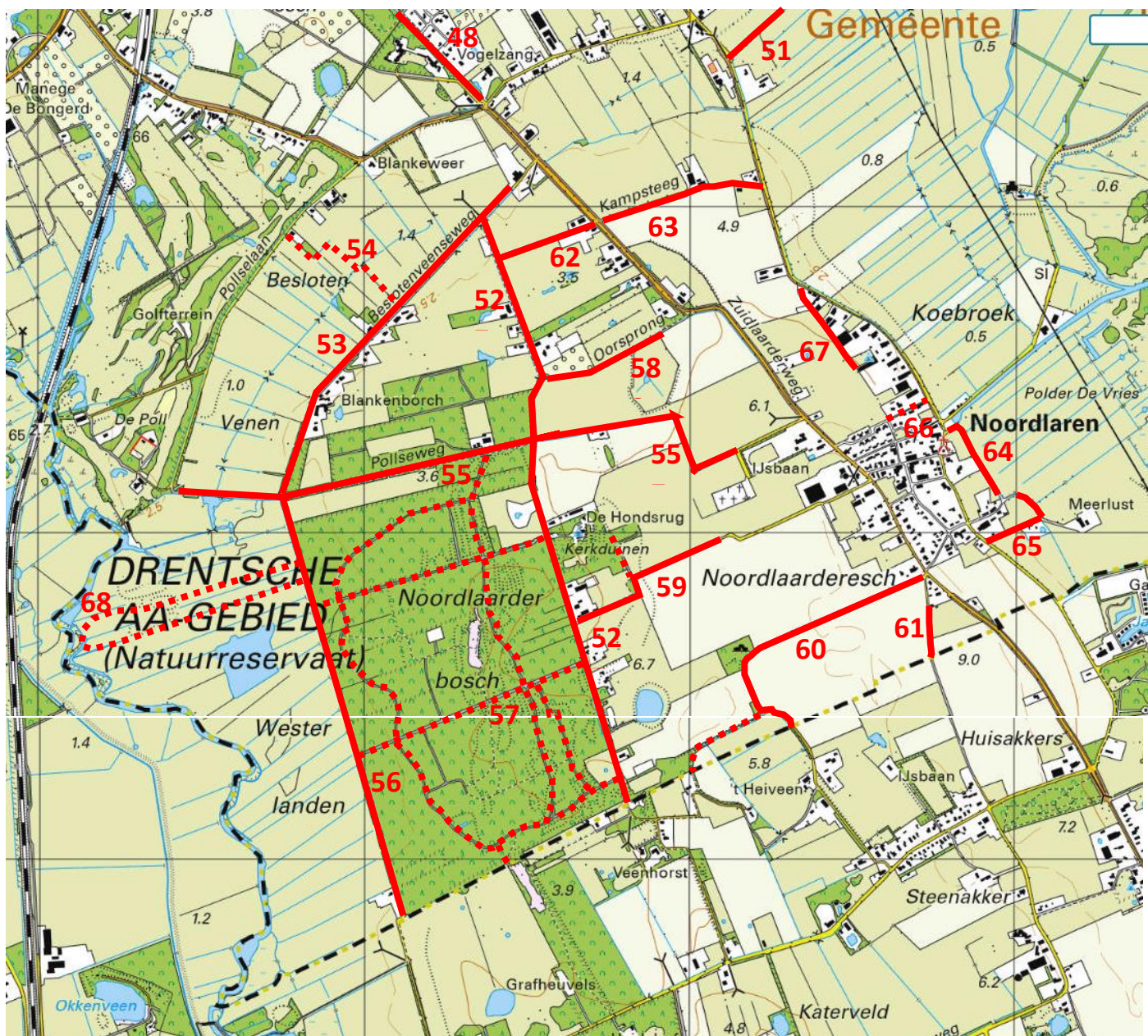
 Zand- of schelpenpaden

Zandwegen Glimmen

Zandwegen Onnen

Zandwegen Noordlaren

Bijlage: Overzicht zandwegen in Haren

Zandwegen en paden in het landelijkgebied van Haren openbaar toegankelijk excl. verharde wegvakken										
	lengte in meters				zandweg	pad	weg/pad niet in onderhoud bij gemeente			
							↓	zandweg met naastliggend fietspad		
								↓	zandweg met grind	
								↓	aanleg fietspad gewenst	
1	Essen				240			240	↓	
2	Pad langs de Vork					890				
3	Noorderzanddijk				1.200				900	
4	Kloosterpad					360				
5	Bolhuissteeg				260					
6	Rummerinkhof + fietspad langs het spoor				520	620				
7	Ruigelaan				470					
8	Middelhorst + paden rond Mikkelfhorst				540		2.000			
9	Rijksstraatweg 79				560					
10	Moarweg				990				990	
11	Sassenhein(zijweg Lutsborgsweg)				840				840	
12	Nieuwlandsweg (ten zuiden Ebelsweg)					320				
13	Scharlakenbos					3.000				
14	Lutsborgsweg				1.700			1.700		
15	De Vennen						400			
16	Boerlaan				500			500		
17	Weg langs het Hemrik				1.300			1.300		
18	Madepad				450			450		
19	Kooiweg				400			400		
20	Oosterbroekweg				850			850		
21	oprijlaan Huis te Glimmen (Rijksstraatweg)						850			
22	Oude Steeg				450				100	
23	A-weg				950					
24	Weg langs de sarrieshut (Rijksstr.weg)				150				150	
25	Oude Boerenweg				260			260		
26	Hooiidijk				280			280		
27	Boerlandsdijk				1.000			150		
28	Achtermadeweg				860			700		
29	Oosterland				840					
30	Pad Friescheveen					320				
31	Noordlandsdrift				1.400				1.400	1.200
32	Noorderhooiidijk				2.000				2.000	
33	Zuiderhooiidijk				2.200				2.200	
34	Boerlandspad					630				
35	Veldmansteeg				120					

36	Bareldssteeg			160							
37	Koelandsdrift			1.200							
38	Koelandssteeg			100				100			
39	Vlasoorsteeg			320				320			
40	Padlandsweg					180		180			
41	Onneresweg			1.800				200			
42	Tranendal				250						
43	Koelenbergsteeg			890							
44	Van Swinderenlaan			100		1.250					
45	Velakkersweg			330							
46	Appelbergenweg			200							
47	Paden Appelbergen					3.500					
48	Hoge Hereweg			2.560			2.560	860			
49	Leemweg			800			800				
50	Oude schoolweg			1.000							
51	Osdijk			2.000					2.000		
52	Duinweg			1.830			1.830				
53	Beslotenveenseweg			1.220			1.220				
54	Pad door de Besloten venen					490					
55	Pollselaan/-weg			1.870			800				
56	Westertseweg			1.330			1.330				
57	Paden Noordlaarderbos					5.160					
58	Oorsprong			420			420				
59	Weg naar de Kerkduinen			560			560				
60	Weg langs het Hunnebed			900			900				
61	Hogeweg/Schutsweg			170							
62	Kampsteeg (west)			320							
63	Kampsteeg (oost)			530							
64	Weg naar de Groenlanden/Boenderstraat			400							
65	Koningsteeg			180							
66	De Steeg			130							
67	Achter de Hoven			170							
68	Westerlanden laarzenpad					1.470					
totaal zandwegen in onderhoud bij gemeente				42.820							
	paden in onderhoud bij de gemeente				6.390						
	zandwegen + paden in onderhoud bij gemeente				49.210						
	paden in onderhoud bij SBB/ NM/ Het Groninger Landschap					15.300					
	zandwegen met een naastliggend fietspad						17.010				
	zandweg met grind/steenslag							9.340			
	aanleg fietspad gewenst								4.100		

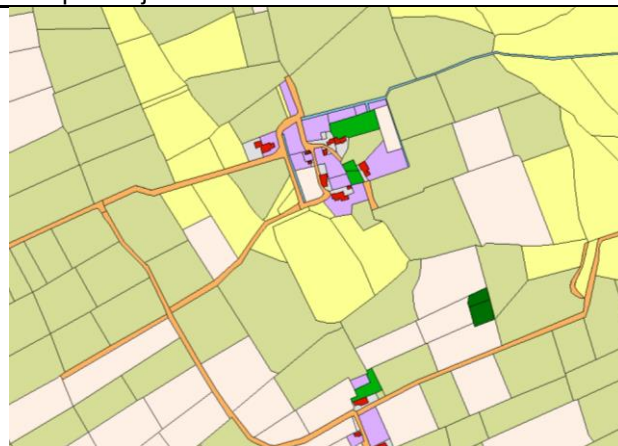
Inventarisatie per zandweg Haren (tussen Esserweg en Mr. Ebelsweg):

1

Essen (de weg heeft dezelfde naam als het buurtschap)	
Functie:	Doorgaande weg als onderdeel van de rondgang rond het buurtschap Essen
Recreatief belang:	Vooral in gebruik als wandel-/fietsverbinding tussen Oosterweg en het buurtschap Essen
Eigendom:	Gemeente Groningen
Lengte; on-/half verharde deel	240 m onverharde weg met steengruis en zand.
Aanwonenden:	9 woningen met toegang op de rondweg Essen
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Naast het onverharde deel van de Essen ligt een smal schelpenfietspad als onderdeel van de rondweg.
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Ja
Greppel of afwateringssloot:	Aan een zijde van het fietspad ligt een greppeltje als afwatering
Toegang en inrit:	Meerdere opritten naar de aanwezige woningen
Bijzonderheden	Wegenstructuur is sinds de middeleeuwen niet gewijzigd
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	Essen is een buurtschap in de Esserpolder. Het staat bekend vanwege het Cisterciënzer Vrouwenklooster Yesse dat hier heeft gestaan. In 2010 werd het bezoekerscentrum Yesse van de gelijknamige stichting bezoekerscentrum klooster Yesse geopend. De Esserpolder wordt sinds 1870 doorsneden door de spoorlijn Groningen-Assen.
Opmerkingen:	De Essen wordt verbonden met een koetunnel/fietstunneltje met het archeologische wandelpark bij de Vork.

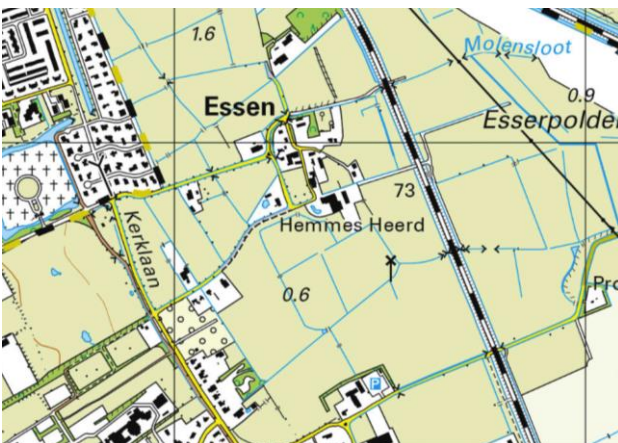
Hottingerkaart 1788

Kadaster 1832

Topografische kaart 1900

Topografische kaart 2180

Pad langs de Vork (nog geen officiële naam)	
Functie:	Openbaar wandel- en fietsgebied
Recreatief belang:	Sinds 2019 ingericht als archeologisch wandelpark en nog in ontwikkeling
Eigendom:	Gemeente Groningen
Lengte; on-/half verharde deel	Halfverhard fietspad met schelpen 890 m.
Aanwonenden:	Geen
Aanliggende bedrijven:	NS opstel- en rangeerterrein. Geen verbinding
Fietspad:	Schelpenpad van Noorderzanddijk naar Bolhuistunneltje op de Essen
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Voor fietsers en wandelaars
Greppel of afwateringssloot:	Brede afwateringssloot aan beide zijden naast het fietspad
Toegang en inrit:	Geen
Bijzonderheden:	
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	Geen
Opmerkingen:	Het gebied maakt deel uit van de Esserpolder. Deze loopt van de Helperzoom en Kerklaan tot de Noorderzanddijk. Vroeger was dit gebied onderdeel van de Essen en het klooster Yesse. Het wordt nu doorsneden door de spoorlijn Groningen - Assen. Dankzij een oud zogenaamd koetunneltje (Marinus Bolhuistunneltje) is het gebied verbonden met de Essen.
Aanbeveling:	Aanleg van een schelpenfietspad vanaf het koetunneltje (Marinus Bolhuistunneltje) langs de westzijde van de spoorlijn naar de Kooiweg.

Aanleg van nieuw wandel-fietspad van tunneltje naar Kooiweg (ter compensatie afsluiten Kooiweg)

Noorderzanddijk	
Functie:	Openbare weg in de Essenspolder
Recreatief belang:	Maakt onderdeel uit van wandel- en fietsroute tussen Haren-noord en het Winschoterdiep. Met de aanleg van het nieuwe opstel- en rangeerterrein is een archeologisch wandelpark aangelegd. Daardoor is de Noorderzanddijk nog belangrijker geworden als wandelgebied.
Eigendom:	Gemeente
Lengte; on-/half verharde deel	1 ^e deel tot gasstation is verhard, 2 ^e deel (700 m) van gasstation tot spoorlijn naar Hoogezand is half verhard met steengruis, 3 ^e deel tot Winschoterdiep is 500 m onverhard.
Aanwonenden:	Geen
Aanliggende bedrijven:	Toegangsweg voor de landerijen van melkveebedrijf Hoving gevestigd aan de Oosterweg. Aan het eind van het verharde weggedeelte ligt het gasstation van de Gasunie.
Fietspad:	Geen afzonderlijk fietspad maar leidt naar het fiets en wandelgebied de Vork en is een verbinding met het nieuwe snelweg fietspad Groningen/Hoogezand.
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot:	Langs de weg liggen aan beide zijden afwateringsloten voor het naast gelegen polderlandschap
Toegang en inrit:	Langs de Noorderzanddijk liggen meerdere toegangen naar de landerijen van Hoving .
Bijzonderheden:	
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	De weg heeft geen specifieke landschappelijk waarde maar is wel een oude route voor een verbinding van Haren Noord naar het Winschoterdiep en Waterhuizen.
Opmerkingen:	Het aantal wandelaars en fietsers is de laatste jaren sterk toegenomen. Hierdoor is de combinatie met het (zware) landbouwverkeer gevaarlijk geworden (bron: Freerk Hoving). Een vrij liggend schelpenpad van Oosterweg naar wandelpark (900 m) en door naar het Winschoterdiep is dringend gewenst. Het wegprofiel van het verharde weggedeelte is daarvoor te smal. Het onverharde weggedeelte na het gasstation biedt mogelijkheden voor een smal fietspad/wandelpad. Een onderzoek naar inpassing van een wandelfietspad is dringend gewenst. Via het wandel- en fietspad langs het archeologisch wandelpark komen bezoekers d.m.v. een doorsteek onder de spoorbaan (koetunneltje) door uit op Essen.

Onderzoek naar veiliger pad voor wandelaars/fietsers is urgent

Kloosterpad	
Functie:	Geeft slechts toegang tot de school aan de Rijksstraatweg/Hemmenweg voor fietsers en wandelaars.
Recreatief belang:	Het pad wordt ook gebruikt voor fietsers die langs dit pad een verbinding hebben gevonden van de Kerklaan naar de Hemmenlaan en Dilgtweg.
Eigendom:	Gemeente Groningen
Lengte; on-/half verharde deel	360 m en half verharde met bitumen en steengruis
Aanwonenden:	Geen
Aanliggende bedrijven:	Maartenscollege scholengemeenschap
Fietspad:	Ja. Bospad van Kerklaan naar Dilgtweg/Hemmenlaan. Inmiddels tijdelijk vervangen i.v.m. bouwwerkzaamheden
Ruiterpad:	Geen.
Opengesteld:	Fietsers en wandelaars
Greppel of afwateringssloot:	Nee
Toegang en inrit:	Alleen aan Kerklaan en Hemmenlaan
Bijzonderheden:	
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	Cultuurhistorisch van groot belang. Het Kloosterpad is de historische route van de buurtschap Hemmen aan de Rijksstraatweg naar het Klooster Yesse op de Essen, waar het de naam aan ontleent. Het Kloosterpad ligt dwars op de Hondsrug en loop af naar de Kerklaan. De houtwallenstructuur in dit gebied dient intact te blijven als natuurhistorische kenmerk van Haren.
Opmerkingen/bijzonderheden:	In natte perioden is de hoge waterstand te zien in de vorm van roestplekken in de bodemstructuur. De ontwateringssloot voert het water echter snel weer weg. De greppels in dit gebied maken deel uit van de voor Haren kenmerkende houtwallenstructuur. Volgens schetsplannen voor het nieuwe woongebied Haren Noord zal dit pad verdwijnen. Gezien de cultuurhistorische waarde moet dit sterk worden afgeraden.

Afsluiten zou een enorm verlies zijn

Bolhuissteeg	
Functie:	Doorgaande weg voor fietsers. Geen autoverkeer
Recreatief belang:	Intensief gebruikt door fietsers en wandelaars ten behoeve van woonwijk Haren-noord.
Eigendom:	Gemeente Groningen
Lengte; on-/half verharde deel:	260m; zandpad onverhard met naast gelegen fietspad schelpen en droge greppel
Aanwonenden:	Direct aanwonend één bewoner en bedrijfsgebouw tennisver.
Aanliggende bedrijven:	Tennisvereniging TSH
Fietspad:	Schelpenpaadje met naast gelegen greppel
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Voor fietsverkeer en wandelaars; voor auto's halverwege geblokkeerd met betonblok
Greppel of afwateringssloot:	Droge greppel als afwatering
Toegang en inrit:	Twee fietsbruggetjes naar woonwijk Haren-noord
Bijzonderheden:	
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	Van oudsher een verbinding tussen Kerklaan en Oosterweg.
Opmerkingen:	Voorkomen moet worden dat het pad een verharding krijgt. Fietspad blijvend onderhouden als schelpenpad.

Rummerinkhof + schelpen fietspad van de Grootslaen-Noorderzanddijk (langs het spoor)	
Functie:	Geen doorgaande route. In principe een wandelgebied en wandelpad van Stationsbuurt naar nieuwe woonwijk omgeving Grootslaen.
Recreatief belang:	Ten behoeve van bewoners Stationsbuurt en Grootslaen een verbinding tussen beide wijken. Daarnaast uitlaatgebied voor hondenbezitters. Geeft ook toegang tot het nieuwe speelpark nabij het voormalige Waterleidinggebouw.
Eigendom:	Gemeente Groningen
Lengte; on-/half verharde deel	520m; half onverhard modderpad en steengruis. Heeft een doorgang naar het nieuwe schelpenfietspad van de Grootslaen naar de Noorderzanddijk 620 m.
Aanwonenden:	Geen
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Geen maar wordt als fietspad gebruikt voor verbinding tussen beide wijken.
Ruiterpad:	Niet meer; was ruiterpad voor toegang tot manege Blauwe Ruitertjes.
Opengesteld:	Voor wandelaars en fietsers
Greppel of afwateringssloot:	Naast het pad en langs de spoorlijn Groningen/Assen ligt een brede spoorssloot ter afscheiding.
Toegang en inrit:	Schelpenpad tussen Grootslaen en Noorderzanddijk geeft toegang tot de nieuwe woonwijk tussen spoor en Oosterweg
Bijzonderheden:	
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	Het gebied Rummerinkhof en Emdaborg maakte vroeger deel uit van de Borg en het landgoed Emdaborg. Het eerste huis op deze locatie werd waarschijnlijk in de 15 ^e eeuw gebouwd. In de 17 ^e eeuw was het huis eigendom van Popco Everardi d'Embda. Rond 1800 liet Izaäk Busch de borg slopen en bouwde op dezelfde plaats het buitenhuis Zorgvrij. Dat werd in 1833 afgebroken. Van de borg en het buitenhuis is niets meer over.
Opmerkingen:	Het gebied is geen formeel wandelgebied of ingericht als wandelroute. Vermoedelijk is het geheel ontstaan bij de inrichting van de manege Blauwe Ruiters en de later ingerichte nieuwe woonwijk en het aangelegde speelpark bij het voormalige Waterleidinggebouw GWG.

Ruigelaan (Oosterhaar)	
Functie:	Het eerste gedeelte van de Ruigelaan tussen Waterhuizerweg en Oude Middelhorst is een doorgaand zandpad voor wandelaars en fietsers, niet voor autoverkeer.
Recreatief belang:	Het is een verbindingsweg en wandelpad voor bewoners van Oosterhaar. Er komt een fietspad op uit vanaf de Tusselziel. Voor bewoners is het ook een honden-uitlaatgebied. Tevens de toegang naar het natuurgebied de Oosterpolder van Het Groninger Landschap.
Eigendom:	Gemeente Groningen
Lengte; on-/half verharde deel	470 m en half verhard met steengruis
Aanwonenden:	Er staan twee woningen aan de Ruigelaan. Zij kunnen hun perceel per auto verlaten via de Waterhuizerweg. De Ruigelaan grenst wel aan de tuinen van woningen in de woonwijk. Deze hebben echter geen van allen een achteruitgang aan de Ruigelaan.
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Er ligt een schelpenfietspad naast de hoofdrijbaan, deze maakt onderdeel uit van het fietsknooppunt
Ruiterpad:	Geen formele route van ruiters, zij maken er ook zelden of geen gebruik van.
Opengesteld:	Volledig m.u.v. autoverkeer
Greppel of afwateringssloot:	Er ligt naast het fietspad een greppel als afwatering voor weg en tuinen.
Toegang en inrit:	Er ligt een fietspad vanuit de woonwijk die op de Ruigelaan uitkomt.
Bijzonderheden:	
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	Oud laantje tussen de oostelijk begrenzing van de bebouwde kom Haren en de Oosterpolder.
Opmerkingen: ·	De Ruigelaan is een toegangsweg vanuit de woonwijk naar het natuurgebied van Het Groninger Landschap in de Oosterpolder. Het fietspad vraagt wel om beheersmaatregelen voor het plaveisel. Het is nat en smal en zou iets breder gemaakt kunnen worden zonder dat dit de structuur aantast.

Middelhorst / Mikkellhorst

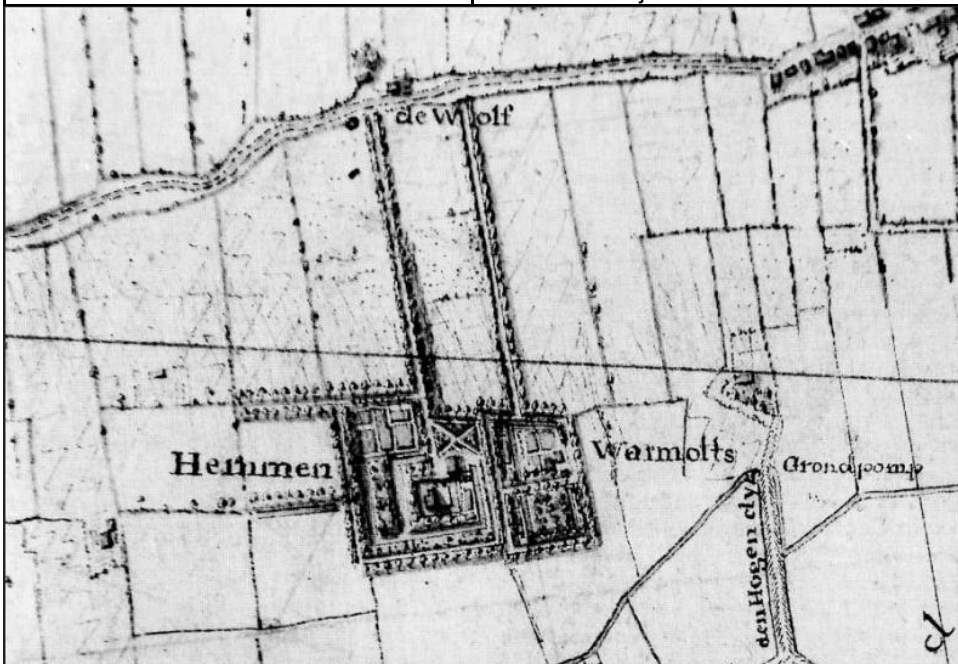
Functie:	Geen doorgaande weg voor autoverkeer, geeft slechts toegang tot het natuurgebied de Oosterpolder en de inmiddels formeel gesloten strooiplaats van het crematorium Groningen. Wel kunnen fietsers het gebied in en uit vanaf de Oude Middelhorst naar de zorgboerderij Mikkellhorst
Recreatief belang:	Het onverharde deel van de Oude Middelhorst is de toegang naar de polder en wordt veel als wandelgebied en honden uitlaatgebied door bewoners van de woonwijken gebruikt.
Eigendom:	Gemeente Groningen / Het Groninger landschap
Lengte; on-/half verharde deel:	540 m halfverhard en modderig. Pad is voorzien van steengruis. Rond de zorgboerderij ligt nog een uitgebreid wandelgebied van ongeveer 2 km in de Oosterpolder.
Aanwonenden:	Geen
Aanliggende bedrijven:	Geen. Alleen het niet-toegankelijke strooiveld van het Groninger crematorium.
Fietspad:	Geen. De onverharde weg wordt aan beide zijde begrenst door afwateringssloten uit de Oosterpolder.
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Volledig
Greppel of afwateringssloot:	Afwateringssloten
Toegang en inrit:	In de polder liggen een aantal toegangen naar weilanden en het laarzenpad dat uitkomt op de Waterhuizerweg.
Bijzonderheden:	
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	Het gehele gebied is inmiddels ingericht als natuurgebied in beheer bij Het Groninger Landschap.
Opmerkingen:	Doortrekken van het padenstelsel van de Oosterpolder via de Brakken naar de Noorderzanddijk en de Vork is gewenst.

De Mikkellhorst was een 17de eeuwse landgoed op de oostelijke flank van de Hondsrug. Overblijfselen op topkaart

Rijksstraatweg 79 (tegenover 't Huis de Wolf)

Functie:	Toegangsweg naar woning perceel 79 Rijksstraatweg. Doodlopend.
Recreatief belang:	Geen
Eigendom:	Gemeente Groningen
Lengte; on-/half verharde deel	560 m een modderige onverharde weg met steengruis.
Aanwonenden:	Één woning aan het eind van het pad
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Geen
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Oprit naar woning is openbaar
Greppel of afwateringssloot:	Langs de oprijlaan ligt een houtwal met een droge greppel
Toegang en inrit:	Geen
Bijzonderheden:	Weg ligt in het beschermd dorpsgezicht Haren dat is aangewezen in 2007.
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	Ter hoogte van 't Huis de Wolf aan de Rijksstraatweg liepen twee lanen naar het westen: naar het 'Hof te Hemmen' en naar de heert (of heerd) Warmolts. Deze voorname boerderij hoorde oorspronkelijk bij de hof. Beide wegen bestaan nog, maar de noordelijke (achter de boerderij van Van Hemmen) is niet meer openbaar. Het zuidelijke weggetje geeft toegang tot Rijksstraatweg 79. Op de luchtfoto en de hoogtekartaart zijn de overblijfselen van de gebouwen in de ondergrond te zien. De sloten liggen nog op de plek van de grachten uit de 14 ^e eeuw.
Opmerkingen:	Het weggetje ontsluit alleen de woning op no 79. Op nog geen 100 m van deze woning worden aan de Gorterlaan en de doodlopende Warmoltslaan twee woningen/bedrijfsgebouwen gebouwd. De Warmoltslaan is nu nog slechts bereikbaar vanaf het parkeerterrein Nesciopark. De kans bestaat dat er binnen afzienbare tijd een verbinding tussen het oude weggetje en de Warmoltslaan ontstaat. Mogelijk als fietspad/wandelpad. Verdere aantasting van het gebied is zeer ongewenst. Doorzichten vanaf de Rijksstraatweg moeten behouden blijven.

Hof te Hemmen op Hottingerkaart 1792.

"Den Hof to Hempne, gheleghen in den kerspel van Haren" rond 1382 vermeld als leengoed van bisschop Floris van Utrecht aan Rolof Polman. De leenmannen zijn bekend vanaf de 14de eeuw tot aan de afschaffing van de heerlijke rechten. De laatste leenman was mr. Adriaan Sibinga (vanaf 1795).

Moarweg / Erasmuslaan	
Functie:	Openbare weg van Emmalaan langs de 'Maar' of 'Moar' naar de Erasmuslaan in de wijk Maarwold. De weg buigt af naar het fietspad langs de A28.
Recreatief belang:	Onderdeel van het Pieterpad. Weg wordt gebruikt als verbinding tussen de Emmalaan en de Wolddelen noordzijde. Het is een uitloop gebied voor hondenbezitters en een rondwandeling voor bewoners Maarwold e.o.
Eigendom:	Gemeente Groningen
Lengte; on-/half verharde deel	560 m langs de Maar en 430 m naar de A28. Is half verharde weg met modder en steengruis.
Aanwonenden:	Geen. Wel toegang met een bruggetje over de Maar naar de woonwijk Maarwold
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Geen
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Ja als openbare weg
Greppel of afwateringssloot:	Naast het pad ligt een brede tochtsloot of Maar die leidt naar de Wolddelen.
Toegang en inrit:	Een loopbruggetje voor bewoners van de wijk Maarwold
Bijzonderheden:	Onderdeel van het Pieterpad.
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	De weg geeft uitzicht op het beekdal en ontsluit het gebied met petgaten (kleine veenplassen) Wolddeelen genaamd.
Opmerkingen:	De Moarlaan/Moarweg loopt vanaf de Wolddelen naar de Emmalaan en Erasmuslaan. In westelijke richting loopt de Moarlaan ook nog door naar de Rijksweg A28. Een afstand van 430 m. Dit is een onverharde weg met vooral modder/puin. Het is een wandelroute voor de avondvierdaagse, maar ook een wandelroute voor hondenbezitters en onderdeel van het Pieterpad. Met beter onderhoud (schelpen of split/pad) zou het een mooie toeristische fiets/wandelroute zijn.

Beetje meer zorg kan geen kwaad

Weg naar paviljoen Sassenhein (zijweg van de Lutsborgsweg ook wel Wolddeelseweg genoemd)	
Functie:	Openbare weg en doorgaand
Recreatief belang:	Aan de weg staan meerdere recreatiewoningen en het is een wandelgebied en fietsroute naar het paviljoen en verder naar het fietspad langs de A28.
Eigendom:	Gemeente Groningen
Lengte; on-/half verharde deel	840 m half verhard met steengruis/grind. Modderig pad vol kuilen en plassen
Aanwonenden:	Meerdere recreatiewoningen
Aanliggende bedrijven:	Paviljoen Sassenhein
Fietspad:	Nee
Ruiterpad:	Nee
Opengesteld:	Voor fietsers en wandelaars
Greppel of afwateringssloot:	Aan beide zijde van de weg liggen grote vijvers/plassen
Toegang en inrit:	Meerdere woningen
Bijzonderheden:	Weg staat al op de topografische kaart uit 1900 maar geen officiële naam bekend. Volgens bestuur visvereniging de Wolddeelseweg genaamd.
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	De Noordplas van Sassenhein is een petgat dat bestaat sinds eind 1800. De zuidelijke delen zijn zandafgravingen voor de A28. In 1909 werd het gebied gekocht door Sas en Hein Alderink. De visplassen zijn in beheer bij de visvereniging. De weg tussendoor is van de gemeente. In 1970 moest een deel worden afgestaan voor de zandafgraving. Het paviljoen op de kop van de oostzijde van de plas is eigendom van G.Bruns eigenaar van restaurant Astoria uit Haren.
Opmerkingen:	Het voorste deel aan de Lutsborgsweg zijde heeft een rondgang met een noordelijke en zuidelijke toegang. Alle wegen rond Sassenhein zijn half verhard met steengruis. De huidige bewoners en het bestuur van de visvereniging pleiten voor behoud van de huidige stand van zaken rond de plas. De uitgang aan de A28 zijde was in het verleden afgesloten met een schrikhek en alleen voor wandelaars en fietsers te betreden. Het schrikhek is verdwenen en dat maakt het mogelijk om met een auto het fietspad langs de A28 op te gaan.

Zicht op paviljoen Sassenhein vanaf de halfverharde weg

Inventarisatie per zandweg Glimmen:

12

Nieuwlandsweg (oude onverharde deel ten zuiden Dr. Ebelsweg tot aan Scharlakenbos) 320 m	
Functie:	Verbinding met het Scharlakenbos.
Recreatief belang:	Voor wandelaars uit de buurt. Ommetje.
Eigendom:	Gemeente
Aanwonenden:	geen
Aanliggende bedrijven:	geen
Fietspad:	Geen/ beperkt gebruikt door fietsers
Ruiterpad	geen
Opengesteld:	Wandelaars.
Greppel of afwateringssloot	Geen.
Toegang en inrit	Ten westen van ingang begraafplaats De Harenerhof. Geeft verbinding met enkele ingangen aan Geertsemaweg.
Bijzonderheden	Valt in het Schalakenbos gebied dat onderdeel is van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) nu NNN.
Landschappelijk/ cultuurhistorisch	Vanaf Dr. Ebelsweg na 320 m houten hek. Daarna bospad in winter erg nat. Vanouds was dit natte grond en minder geschikt voor landbouw. De Nieuwlandsweg is een zeer oude weg met flinke bomen. Op de Borgenkaart van Theodorus Beckeringh 1767 staat de Nieuwlandsweg als een lommerrijke laan naar Onnen ingetekend. Op de Hottinger kaart 1792 loopt de weg in doodloopt in het Onnerveen. Vanwege de slechte geschiktheid voor landbouw werd er in dit gebied bos aangeplant. In 1970 werd de Dr. Ebelsweg aangelegd die doorbreekt het eeuwen oude padenstelsel naar het Scharlakenbos. Het restant van de oude zandweg tenzuiden van de Dr. Ebelsweg is nu een paadje westelijk van de begraafplaats dat toegang geeft tot het Scharlakenbos

13

Scharlakenbos (netwerk bospaden)	
Functie:	Niet doorgaand.
Recreatief belang:	Wandelaars, geen fietsen.
Eigendom:	Gemeente Groningen. Twee bospercelen zijn in particulier bezit waarvan 1 perceel niet toegankelijk.
Aanwonenden:	geen
Aanliggende bedrijven:	geen
Fietspad:	nee
Ruiterpad	nee
Opengesteld:	wandelaars (met aangelijnde honden). Verbod op loslopende honden wordt genegeerd.
Greppel of afwateringssloot	nee
Toegang en inrit	Het bos heeft toegangen vanaf de begraafplaats (west zijde) en de Geertsemaweg
Bijzonderheden	Het Schalakenbos gebied is onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) nu NNN.
Landschappelijk/ cultuurhistorisch	Op de Hottinger kaart 1788 is dit gebied onderdeel van het Onnerveen. Op latere kaarten werd het aangeduid als Westerveen. Vanwege de slechte geschiktheid voor landbouw werd er bos aangeplant. Oorspronkelijk liep dat door tot Felland. Bij de aanleg van het spoor 1880 werd het hiervan afgescheiden. Op het oostelijke deel van het oorspronkelijke bos is een spoorwegemplacement aangelegd.
Aanbevelingen:	Zie Natuurvisie Scharlakenhof-gebied 2014. Bos is verwaarloosd. Veel natte bos/zandpaden. Opstellen en uitvoeren beheersplan dringend noodzakelijk.

De laan die er nooit was, maar als zandweg toch verdween

Theodorus Beckeringh tekende in 1767 een lommerrijke laan naar Onnen, maar was die zandweg er wel?

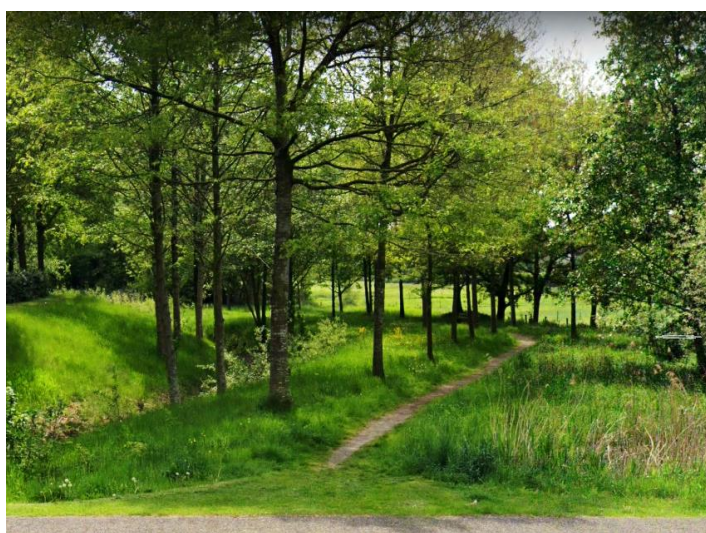
Borgenkaart van Theodorus Beckeringh 1767
rode pijl: de vermeende lommerrijke laan naar Onnen

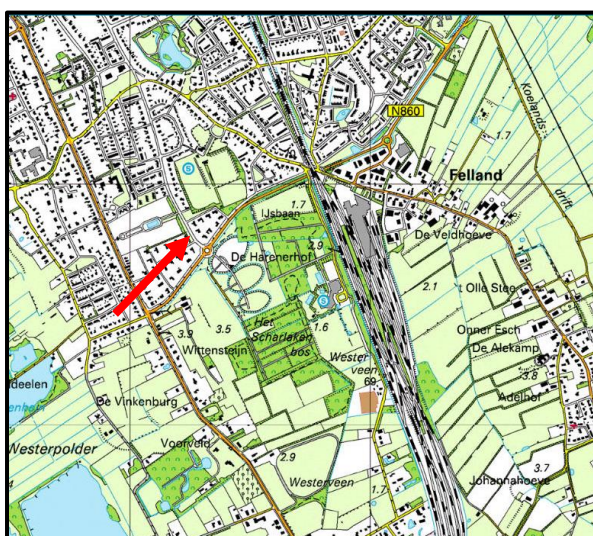
Nog is te zien waar de laan ooit liep

Topkaart 1900: de laan (nu Nieuwlandsweg) liep door tot in Scharlakenbos, maar liep nooit tot Onnen

De Dr. Ebelsweg (1970) doorsnijdt de eeuwenoude laan
Westelijk van de begraafplaats resteert nog een paadje

Topkaart 2018: Dr. Ebelsweg doorbreekt het
eeuwen oude padenstelsel naar het Scharlakenbos

Huidige toegang tot het Scharlakenbos

Welkom bij Gemeente Haren

Lutsborgsweg (1700 m van Holsteinlaan tot Rijksweg bij huize Weltevreden)	
Functie:	Doorgaande ontsluiting opengesteld voor alle verkeer. Drukke recreatie- en hardlooprouten.
Recreatief belang:	Onderdeel van het Pieterpad en de langeafstandsfietsroute LF14. Intensief gebruik door wandelaars, fietsers, ruiters, sporters.
Eigendom:	Gemeente Groningen.
Aanwonenden:	9 Verspreide woningen
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Schelpenpad, deels enkelzijdig, deels dubbelzijdig. Met variërende breedte 0,6 tot 1 m breed
Ruiterspad:	Neen
Opengesteld:	Voor alle verkeer.
Greppel of afwateringssloot:	Aan weerszijden een greppel.
Toegang en inrit:	Oprit naar elke woning.
Bijzonderheden:	De weg valt in het beschermd dorpsgezicht Haren, aangewezen in 2007, en is onderdeel van het Pieterpad. Tussen de bermen is de onverharde zandweg 4 tot 5,5 m breed. In de smalle bermen naast de zandweg staan hier en daar bomen.
Landschappelijk/cultuurhistorisch	De weg ligt op de overgang van de Hondsrug naar het beekdal van de Drentsche Aa en biedt afgewisseld met bosjes een fraai uitzicht naar het beekdal (helaas verstoord door de A28). Het deel van Haren tot de Boerlaan staat op de Hottingerkaart als deel van een 3 km lange weg van Korte Dreef, Westerse Drift en Lutsborgsweg. De weg werd gebruikt als veedrift. Het is een van de mooiste zandwegen van Haren. Het zuidelijk deel was de begrenzing van het land Voorveld waarvan de oudste vermelding dateert van 1778 op de kaart van T. Beckering. (zie no.16)
Aanbeveling:	Afsluiten voor gemotoriseerd verkeer verdient aanbeveling (uitgezonderd aanwonenden.) Het enkelzijdige fietspad is op veel plaatsen te smal.

Lutsborgsweg op topografische kaart 1900

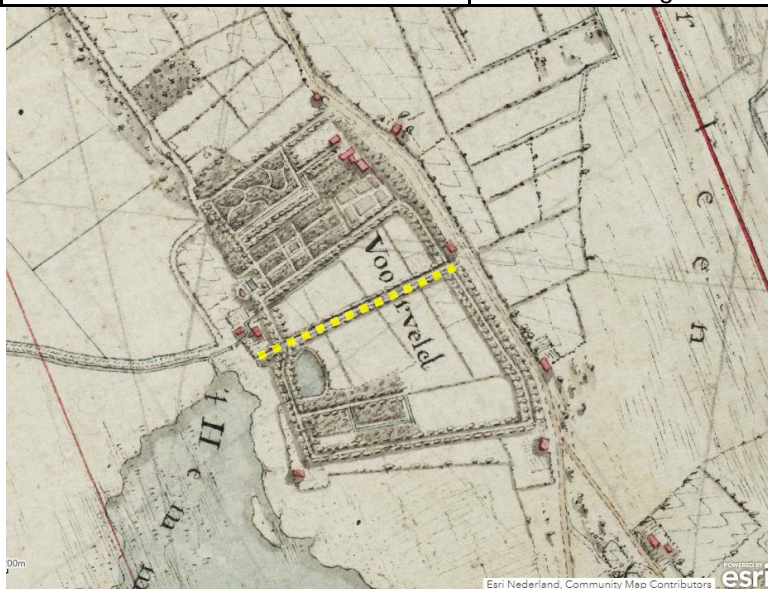
De Vennen (350 m van Rijksstraatweg 333 naar Lutsborgsweg)

Functie:	Aantrekkelijk wandelpad
Recreatief belang:	Wordt gebruikt als 'ommetje' en is opgenomen in een NS-wandeling
Eigendom:	Het Groninger Landschap
Aanwonenden:	Geen
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Neen
Ruiterpad	Neen
Opengesteld:	Ja, voor wandelaars
Greppel of afwateringssloot	Geen
Toegang en inrit	Ja, voor kantoor van Het Groninger Landschap.
Bijzonderheden	Vanaf Rijksstraatweg 40 m verharding, 100m bos-/zandpad, 200 m graspad. Bankje bij de Lutsborgsweg. Valt in het beschermd dorpsgezicht Haren, aangewezen in 2007.
Landschappelijk/ cultuurhistorisch	Nieuw pad dat mooi de afhelling van de Hondsrug naar het beekdal zichtbaar maakt. Eerste deel loopt door de fraaie tuin van villa De Vennen (1920 ontwerp Wittoop-Koning). Tuin is ontworpen door de bekende Harense tuinontwerper Jan Vroom. Pad loopt langs een kleine hoogstamboomgaard en bijenstal. Perceel is begrenst door meidoornhagen.
Aanbeveling:	

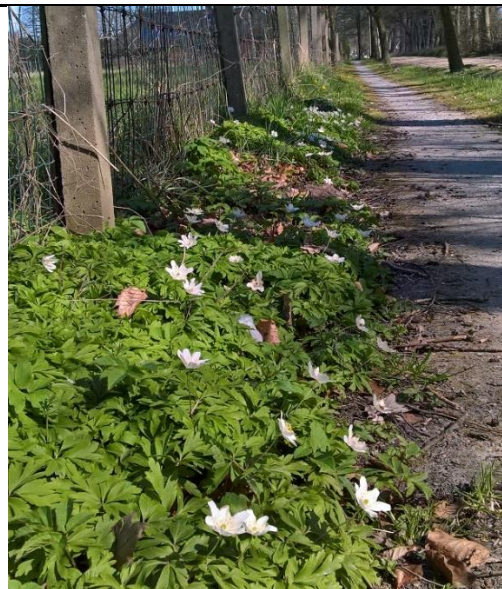

Pad naar villa De Vennen van Het Groninger Landschap maakt afhelling naar het beekdal zichtbaar

Boerlaan (van Rijksstraatweg tot Lutsborgsweg)	
Functie:	Doorgaand, ontsluiting. Verbindingsweg tussen Rijksstraatweg en Lutsborgsweg.
Recreatief belang:	Gebruik door fietsers, sporters en (incidenteel) ruiters.
Eigendom:	Gemeente Groningen
Lengte; on- half verharde deel	500 m. Zandweg. Van berm tot berm ongeveer 4,5 m breed.
Aanwonenden:	10 verspreide woningen.
Aanliggende bedrijven:	Dierenartspraktijk Greet de Jonge no. 3
Fietspad:	Ja, enkelzijdig schelpenpad. Breedte varieert tussen 0,6 en 1 m.
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Voor alle verkeer.
Greppel of afwateringssloot:	Aan de noordzijde een sloot
Toegang en inrit:	Oprit naar elke woning.
Bijzonderheden:	Valt in het beschermd dorpsgezicht Haren aangewezen in 2007. Karakteristieke zandweg met druk gebruikt fietspad
Landschappelijk/ cultuurhistorisch:	Afhelling van de Hondsrug zichtbaar. Maakte onderdeel uit van het landgoed Voorveld, waarvan de oudste vermelding dateert van 1778 op de kaart van T. Beckering.
Opmerkingen:	Afsluiten voor gemotoriseerd verkeer uitgezonderd aanwonenden wordt aanbevolen. Het enkelzijdige fietspad is te smal voor het relatief drukke gebruik en zou minimaal 1 m breed moeten worden.

Hottingerkaart 1788: Boerlaan is onderdeel van landgoed Voorveld

Relict uit de tijd van het landgoed: Bosnemoon in de berm

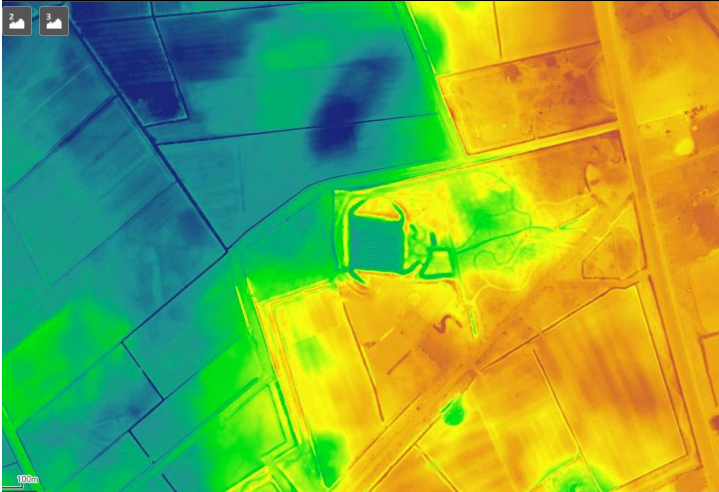
Weg langs het Hemrik (van kruispunt Boerlaan/ Lutsborgsweg naar Meentweg).	
Functie:	Ontsluiting natte weilanden en natuurgebied "het Hemrik". Doorgaande zandweg; ommetje. Loopt door open terrein.
Recreatief belang:	Wandelaars (met hond), fietsers, ruiters, joggers (trainingsrondje voor de 4 Mijl van Groningen).
Eigendom:	Gemeente Groningen
Lengte; on-/half verharde deel	1300 m. Zandweg. Breedte 4,5 m
Aanwonenden:	Geen
Aanliggende bedrijven:	Bomenkwekerij (zonder gebouw).
Fietspad:	Prachtig enkelzijdig schelpenpad; plm. 1 m breed.
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Voor alle verkeer.
Greppel of afwateringssloot:	Aan weerszijden een sloot/greppel.
Toegang en inrit:	Geen
Bijzonderheden:	Weg is onderdeel van de langeafstandsfietsroute Saksenroute (LF14)
Landschappelijk/ cultuurhistorisch:	Het Hemrik was een klein meertje dat rond 1900 werd drooggelegd (zie Hottingerkaart bij no. 17). Het was eigendom van de markegenoten van Glimmen. Nu is het een natuurgebied(je) in eigendom bij Het Groninger Landschap met een moerasbos en bijzondere moeras vegetatie. De Weg langs het Hemrik was een veedrift in het dal van de Drentsche Aa. Karakteristieke onverharde zandweg. Geen bomen in de bermen
Opmerkingen:	Afsluiten voor gemotoriseerd verkeer wordt aanbevolen. Aan het begin bij de Lutsborgsweg is een rommelig ingerichte rustplek met watertappunt, bankje en fietsknooppuntenkaart. Deze plek verdient een zorgvuldiger ontwerp.

Weg langs het Hemrik: rommelige rustplaats op kruispunt met de Lutsborgsweg verdient betere inrichting

Madepad (loopt van de Weg langs het Hemrik naar het fietspad langs de A28)	
Functie:	Fietsverbinding 'Ontsluiting natte weilanden'
Recreatief belang:	Minder aantrekkelijk door nabijheid A28
Eigendom:	Gemeente Groningen
Lengte; on-/half verharde deel	450 m. Zandweg. Breedte 3 m
Aanwonenden:	Geen
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Enkelzijdig schelpenpad; 0,4 tot 0,6 m breed.
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot	Aan weerszijden een sloot/greppel
Toegang en inrit	Geen
Bijzonderheden	Oostelijke helft is onverharde zandweg, westelijke helft is verwaarloosd en niet onderhouden, waardoor de zandweg overgroeit is door gras. Natte weilanden (hooilanden) liggen op laagste niveau van de flank van de Hondsrug. Open terrein, geen bomen.
Landschappelijk/ cultuurhistorisch	Oude weg.
Opmerkingen	In samenhang met Weg langs het Hemrik wordt afsluiten voor gemotoriseerd verkeer aanbevolen

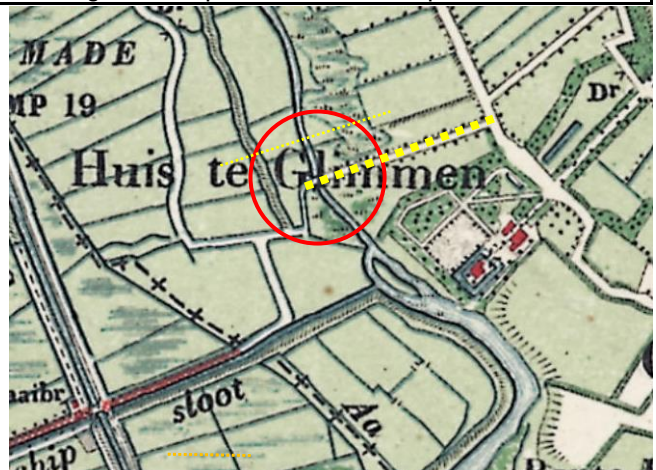
Kooiweg loopt van de Lutsborgsweg naar de Oosterbroekweg	
Functie:	Ontsluiting één woning en weilanden.
Recreatief belang:	Intensief gebruik door Wandelaars (met hond), fietsers, ruiters, joggers.
Eigendom:	Gemeente Groningen
Lengte; on-/half verharde deel	400 m. Zandweg. Breedte 4 m
Aanwonenden:	1 Woning
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Enkelzijdig schelpenpad; 0,6 tot 1 m breed.
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot:	Aan weerszijden een sloot/greppel.
Toegang en inrit:	Kooiweg 2
Bijzonderheden:	Valt in het beschermd dorpsgezicht Haren aangewezen in 2007. Ontleent zijn naam aan de eendenkooi die aan het eind van de huidige weg lag. Rond 2012 is de eendenkooi landschappelijke weer herkenbaar gemaakt.
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	De Kooiweg komt voor het eerst voor op de topografische kaart 1900. Karakteristieke onverharde zandweg. Bomen in de bermen.
Opmerkingen:	Afsluiten voor gemotoriseerd verkeer wordt aanbevolen. Enkelzijdig fietspad verbreden tot 1 m.

Op de overgang van de Hondsrug naar het beekdal lag de eendenkooi (donker groene vierkant)
De eendenkooi is qua vorm gereconstrueerd, met op de hoeken de vangpijpen

Oosterbroekweg (van Rijksstraatweg tot Meentweg)

Functie:	Doorgaand, intensief gebruikte fietsroute van Glimmen naar Eelde. Weg is onderdeel van de langeafstand fietsroute Saksenroute LF14.
Recreatief belang:	Intensief gebruik door wandelaars, fietsers, ruiters, joggers
Eigendom:	Gemeente Groningen
Lengte; on- half verharde deel	850 m. Zandweg. Breedte 4 m
Aanwonenden:	Geen
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Deels enkel- en deels dubbelzijdig schelpenpad; 0,6 tot 1 m breed.
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld	Voor alle verkeer.
Greppel of afwateringssloot	Aan weerszijden een sloot/greppel.
Toegang en inrit	Geen
Bijzonderheden	De weg loopt vanaf de Rijksstraatweg naar het bruggetje over de Drentsche Aa en valt (deels) in het beschermd dorpsgezicht Haren aangewezen in 2007. Het laatste gedeelte van de Meentweg tot de A28 is geasfalteerd.
Landschappelijk/cultuurhistorisch	Landschappelijk een zeer aantrekkelijke zandweg vanwege de ligging op de overgang van het zand naar het beekdal. De weg volgt de noordrand van het Quintusbos met enkele haakse bochten. In de bermen staan bomen.
Opmerkingen;	Maximum snelheid beperken tot 30 km/uur en gemotoriseerd verkeer zoveel mogelijk weren.
Aanbeveling	De omgeving van het bruggetje over de Drentsche Aa verdient een aantrekkelijker inrichting met rustplaatsen met zicht p de Aa

Bruggetje in de Oosterbroekweg over de Drentsche Aa ten noorden van Huis te Glimmen. Deze omgeving verdient een betere inrichting om de Drentsche Aa beter beleefbaar te maken.

Oprijlaan naar Huis te Glimmen (van Rijksstraatweg tot Huis te Glimmen)	
Functie:	Verbinding Rijkstraatweg-Meentweg onderdeel van doorgaande fietsroute
Recreatief belang:	Van groot belang voor wandelaars en fietsers. Ommetje. Doorgaande fietsroute via de Meentweg/Oosterbroekweg naar landgoederenzone Eelde/Paterswolde
Eigendom:	Staatsbosbeheer
Lengte; on- half verharde deel	730 m van Rijksstraatweg tot Meentweg. 140 m van Meentweg tot Huis te Glimmen
Aanwonenden:	1 boerderij in het bos: Quintushoeve. 2 boerderijen en Huis te Glimmen in zuidwestelijk deel
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Geen
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Verboden voor gemotoriseerd verkeer.
Greppel of afwateringssloot:	Geen
Toegang en inrit:	Toegang/oprit naar boerderij Quintushoeve, Huis te Glimmen en 2 boerderijen
Bijzonderheden:	Valt in het beschermd dorpsgezicht Haren, aangewezen in 2007
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	Een eerste vermelding van een huis te Glimmen dateert uit 1226. De statige oprijlaan van het Huis naar de Rijksstraatweg is later aangelegd en staat op de Hottingerkaart 1792. Het Quintusbos en de oprijlaan zijn eigendom van Staatsbosbeheer.
Opmerkingen	Zeer fraaie oprijlaan met aan weerszijden oude beuken en eiken.

Oprijlaan Huis te Glimmen door Quintusbos

Oude steeg	
Functie:	voetgangersverbinding van Rijksstraatweg naar Nieuwe Kampsteeg en ontsluiting voor 3 woningen en paardenweitjes
Recreatief belang:	Weinig gebruikt
Eigendom:	Deels Gemeente Groningen, deels gevoegd bij particuliere erven/tuinen. Dit houdt gevaar in voor afsluiting!
Lengte; on- half verharde deel	450 m, eerste 100 meter gravelverharding
Aanwonenden:	Woningen No 1, 3 en 4
Aanliggende bedrijven:	
Fietspad:	
Ruiterpad:	
Opengesteld:	Voor alle verkeer.
Greppel of afwateringssloot:	Aan weerszijden sloot.
Toegang en inrit:	Inrit voor Rijksstraatweg 63.
Bijzonderheden:	De Oude steeg is een zeer oud weggetje en liep vroeger van het oude dorp naar het Quintusbos en verder naar de Oosterbroekweg (zie no.20). Halverwege de Oude Steeg volgt het weggetje het Glimmerbeekje. De bron van het beekje lag in de Appelbergen in de buurt van het verdwenen zwembad Appelbergen. Het bad werd met bronwater gevuld dat daarna werd geloosd op de beek (wellicht niet meer dan een sloot). Het beekje liep in westelijke richting langs wat nu de Meidoornlaan heet, kruiste de Rijksstraatweg en boog af bij de Oude Steeg in westelijke richting en monde uit in het Hemrik. Langs de Oude steeg is het Glimmerbeekje terug te vinden als een sloot.
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	Eeuwenoude weg die onderdeel is van de ladderstructuur van Glimmen (zie Deel I, blz. 10)
Opmerkingen:	Eerste 100 meter is verhard met steenslag.

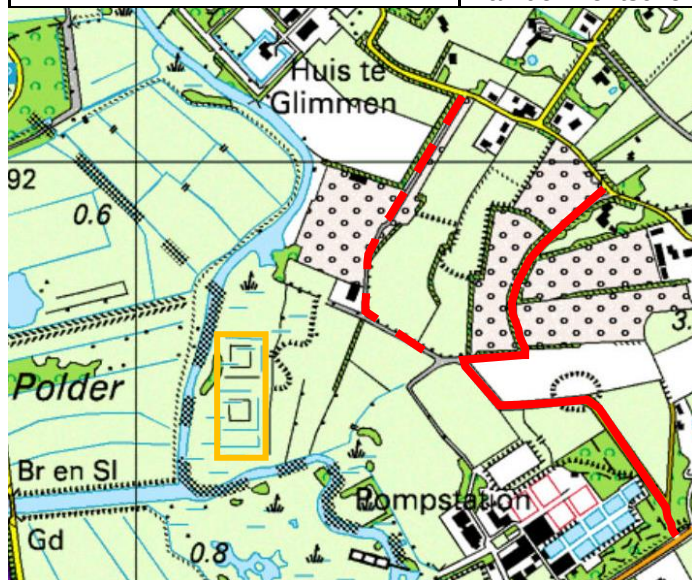

Oude Steeg — Glimmerbeekje - - - -

Rechts overblijfsel van het Glimmerbeekje

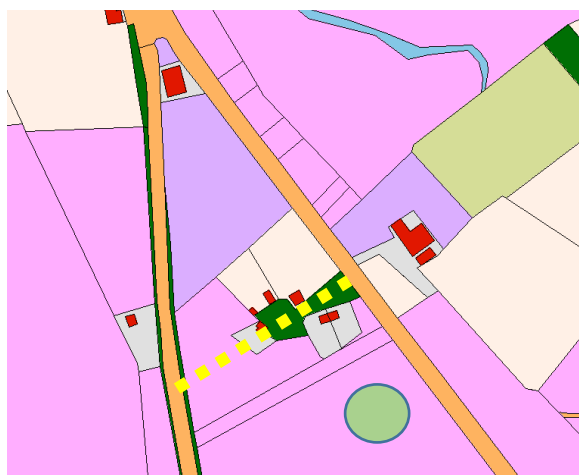
A-weg	
Functie:	Ontsluiting voor aanliggende boomkwekerij verbinding tussen Rijkstraatweg en Meentweg.
Recreatief belang:	Intensief gebruik door ruiters (manege de Bongerd), wandelaars.
Eigendom:	Gemeente Groningen
Lengte; on- half verharde deel	950 m, 4 m breed.
Aanwonenden:	Geen
Aanliggende bedrijven:	Boomkwekerijen, maar geen gebouwen.
Fietspad:	Geen
Ruiterpad:	Nee, maar wordt wel gebruikt door ruiters.
Opengesteld:	Voor alle verkeer.
Greppel of afwateringssloot:	Aan weerszijden sloot.
Toegang en inrit:	Oprit naar boerderij.
Bijzonderheden:	A-weg had vroeger een noordelijk tak naar de Meentweg die nu bij de particuliere percelen is getrokken.
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	Eeuwenoude weg die door uitbreiding van het Waterleiding terrein is verlegd. Tussen de A-weg en de Aa lag een omgracht terrein. Zeer waarschijnlijk een restant van een laatmiddeleeuwse versterking die de Oevelgunne werd genoemd. Mogelijk gaat het om de dwangburcht Blankenvoorde, opgetrokken rond 1405 door bisschop Frederik van Blankenheim, die met de bouw van diverse andere versterkingen in de omgeving trachtte Groningen te onderwerpen. Op de topografische kaart tussen 1955-2005 zijn de contouren van deze burcht te zien evenals op de hoogtekaart (AHN) Bron: Jim Klingers ‘De vergeten cultuurhistorie van De Punt’
Opmerkingen:	Weg is verhard met steenslag. Eerste deel, vanaf Meentweg is erg modderig veroorzaakt door zware landbouwvoertuigen. Langs een groot deel van de weg een berm met bomen. Onderzoek instellen naar de mogelijkheden om ligging en oever van de Drentsche Aa beter beleefbaar te maken.

— A-Weg afgesloten deel

□ dwangburcht Blankenvoorde

Zwarte weggetje (van Rijksstraatweg tot Hoge Hereweg)	
Functie:	Doorgaand, half verharde weg.
Recreatief belang:	Geen
Eigendom:	Gemeente Groningen.
Lengte; on-/half verharde deel	150 m., 5 m breed.
Aanwonenden:	3 Woningen.
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Nee
Ruiterpad:	Nee
Opengesteld:	Voor alle verkeer.
Greppel of afwateringssloot:	Geen
Toegang en inrit:	Opritten naar alle woningen.
Bijzonderheden:	Valt in het beschermd dorpsgezicht Haren, aangewezen in 2007
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	De weg loopt over de fundering van de standerdmolen die hier vóór 1626 is gebouwd. De molen - waar Harendermolen naar is vernoemd- werd rond 1822 afgebroken en mogelijk weer opgebouwd in Haren, maar dit is niet zeker. Een sarrieshut was de woning van de ambtenaar die door de Staten van Groningen was aangesteld voor het innen van de belastingen Het feodale recht bepaalde dat een deel, bijvoorbeeld een tiende, van (de waarde van) het graan als belasting moest worden geïnd. Officieel werd deze woning omschreven als cherchershuis of cherchershut en de ambtenaar had de titel van chercher. Het woord chercher is afgeleid van het oudfranse woord sarchier, dat belasten betekent. In het Gronings werd de naam al snel verbasterd tot sarries en de cherchershut tot sarrieshut. Even ten zuiden van het weggetje ligt de enige grafheuvel in de gemeente Haren. In 1922 heeft prof Van Giffen de grafheuvel onderzocht, waarbij vier fasen werden onderscheiden: vanaf de klokbeercultuur in het late neolithicum (ca. 2500-2000 v. Chr. tot aan de vroege ijzertijd (800-500 v. Chr.).
Opmerkingen:	

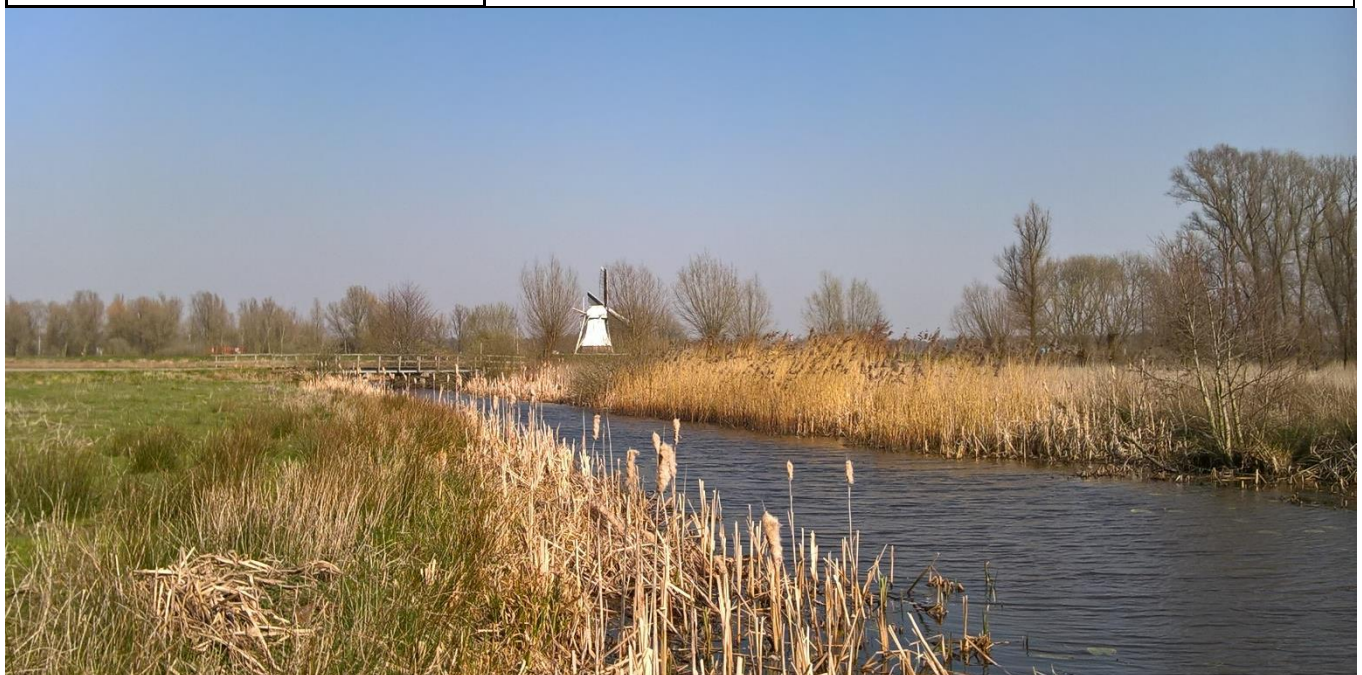
Kadastrale kaart 1832. ■ ■ ■ Huidige weg. De molen stond op het groene perceel. Rond de molen stonden meerdere gebouwtjes. Alleen de sarrieshut resteert. ● grafheuvel

Oude Boerenweg (van Hoge Hereweg tot spoor)	
Functie:	Doorgaand, ontsluiting
Recreatief belang:	Intensief gebruik door wandelaars, fietsers, ruiters. Onderdeel van Pieterpad.
Eigendom:	Gemeente Groningen
Lengte; on-/half verharde deel	260 m zandweg, 4 m breed
Aanwonenden:	11 woningen
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Enkelzijdig, geasfalteerd. 1,5 m breed.
Ruiterpad:	Nee
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot:	Geen
Toegang en inrit:	Opritten naar alle woningen.
Bijzonderheden:	
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	De Boerenweg staat al op Hottinger kaart 1792 en was de verbinding tussen Onnen en Harendermolen. Door de aanleg van de spoorlijn in 1870 werd de wegenstructuur in dit gebied gewijzigd. Vóór de aanleg van het viaduct in 1920 was er een spoorovergang waar nu het viaduct ligt. Vanaf 1920 is de Viaductweg de doorgaande weg. De Boerenweg werd een secundaire weg en kreeg de toevoeging 'Oude'. Daardoor is deze weg nooit verhard.
Opmerkingen:	Langs de westelijke zijde van de zandweg ligt een aarden houtwal met bomen.

Oude Boerenweg is onderdeel van het Pieterpad. Vroeger de verbinding tussen Onnen en Harendermolen.

Hooijdijk onverharde deel van Oude Aa tot Boerlandsdijk	
Functie:	Fiets en wandelpad
Recreatief belang:	ja
Eigendom:	Gemeente, SBB en/of Natuurmonumenten
Lengte; on- half verharde deel	Vanaf Oosterbroeksebrug verhard. Vanaf Oude Aa 280 m steenslag
Aanwonenden:	geen
Aanliggende bedrijven:	geen
Fietspad:	nee
Ruiterpad:	nee
Opengesteld	ja
Greppel of afwateringssloot	ja
Toegang en inrit	geen
landschappelijk/ cultuurhistorisch	De Drentsche Aa is al sinds de opkomst van de Stadsstaat Groningen in de 15 ^e eeuw de grensrivier tussen Groningen en Drenthe. Voor een snellere afvoer van het Drentsche Aa water werd vanaf het Hemrik het Hoornsediep gegraven. Deze staat al op de Hottingerkaart 1792 Door de aanleg van het Hoornsediep werd het Aa-water sneller afgevoerd en stroomde het niet meer via de oorspronkelijke beding. De kronkelige Oude Aa is nog wel aanwezig en is ook nog steeds de provinciegrens. Hier liggen de polders Lappenvoort en Het Oosterland die doorsneden worden door een vijftal zandwegen en paden. Het is een uitgestrekt gebied van oosterbroek tot aan de Meerweg. De Oude Drentse Aa slingert van zuid naar noord door de beide polders heen.
Opmerkingen/ Bijzonderheden:	Hooijdijk loopt van de Oosterbroeksebrug de polder Lappenvoort in. De genoemde wegen Hooijdijk, Boerlandsdijk, Achtermadeweg en Oosterland liggen lopen door in Drents grondgebied en verbinden Glimmen met Eelde/Paterswolde. Er loopt ook een verhard fietspad van de Hooijdijk naar de Vosbergen in Eelde/Paterswolde. Deze wegen in beide polders ontsluiten de landerijen maar worden steeds intensiever gebruikt door wandelaars en fietsers.

Oude Aa in polder Lappenvoort, het Drentsche Aa-water wordt met een duiker onder het Noord-Willemskanaal geleid

Boerlandsdijk loopt oost west van Noord-Willemskanaal naar Oude Aa	
Functie:	Fiets en wandelpad
Recreatief belang:	Ja
Eigendom:	Gemeente, SBB en/of Natuurmonumenten
Lengte; on- half verharde deel	Zand 1000m (150 m steenslag)
Aanwonenden:	geen
Aanliggende bedrijven:	geen
Fietspad:	Nee
Ruiterpad:	Nee
Opengesteld	Ja
Greppel of afwateringssloot	Langs gehele pad sloot
Toegang en inrit	Naar landerijen
Landschappelijk/ cultuurhistorisch	Zie Hooidijk
Opmerkingen/ Bijzonderheden:	Vanaf het bruggetje over de Oude Aa loopt het op Drents grondgebied als fietspad naar de Vosbergen De Boerlandsdijk is een zandpad met een gedeelte steenslag.

Bruggetje over de Oude Aa

Achtermadeweg loopt zuid-noord van Boerlandsdijk naar Oosterland	
Functie:	Fiets en wandelpad
Recreatief belang:	ja
Eigendom:	Gemeente, SBB en/of Natuurmonumenten
Lengte; on- half verharde deel	Zand/ steenslag weg 860m
Aanwonenden:	geen
Aanliggende bedrijven:	geen
Fietspad:	nee
Ruiterpad:	Nee
Opengesteld	ja
Greppel of afwateringssloot	Langs gehele pad sloot
Toegang en inrit	Naar landerijen
Landschappelijk/ cultuurhistorisch	Zie Hooidijk
Opmerkingen/ Bijzonderheden:	De Achtermadeweg begint halverwege de Boerlandsdijk en loopt als landbouweggetje in noordelijke richting tot aan het Oosterland. Via een bruggetje over de Eelder Schipsloot kun je op het Oosterland komen

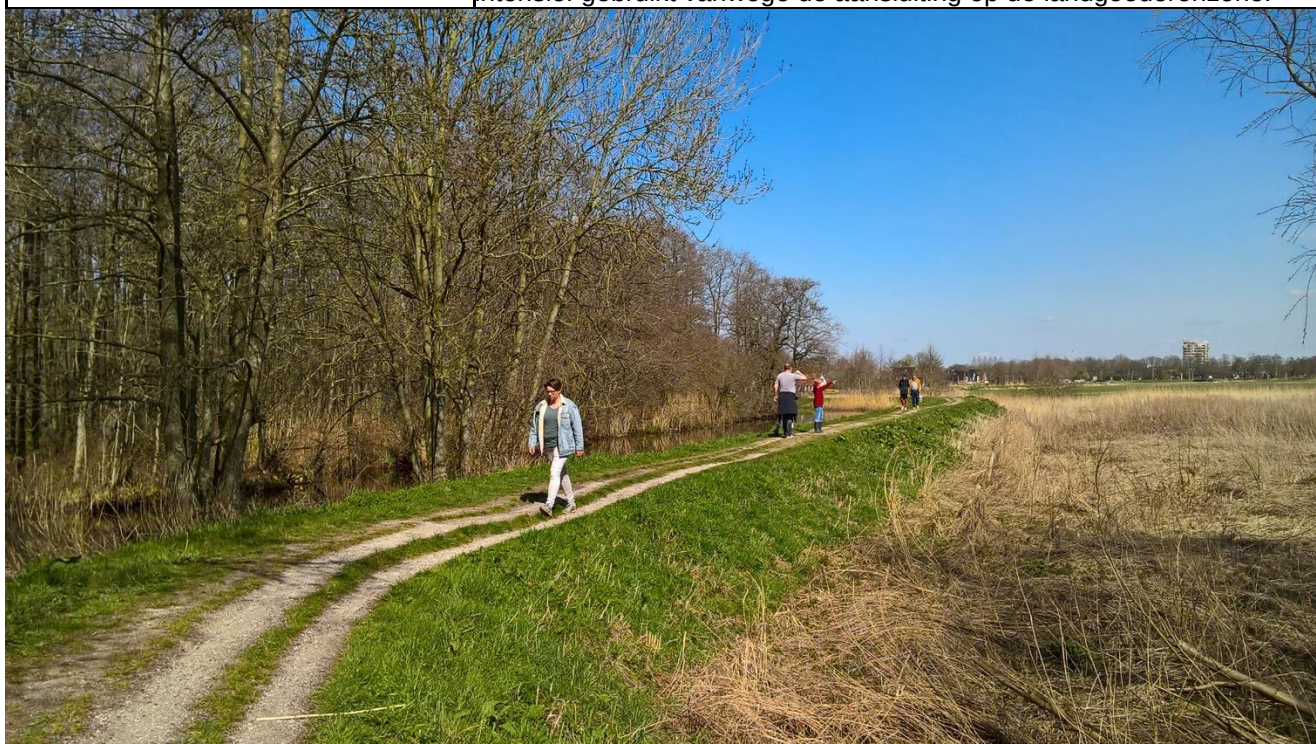
Noordelijke deel Achtermadeweg is zanderig

Oosterland loopt oost- west van kanaal naar de Oude Aa en dan naar het noorden tot aan de Meerweg	
Functie:	Fiets en wandelpad
Recreatief belang:	Ja
Eigendom:	Gemeente, SBB en/of Natuurmonumenten
Lengte; on- half verharde deel	Half verhard zand, gedeeltelijk graspad. Groningsdeel 840m
Aanwonenden:	geen
Aanliggende bedrijven:	geen
Fietspad:	Nee
Ruiterspad:	nee
Opengesteld	ja
Greppel of afwateringssloot	Langs gehele pad sloten
Toegang en inrit	Naar landerijen
Landschappelijk/ cultuurhistorisch	Zie Hooidijk
Opmerkingen/ Bijzonderheden:	Op Drents grondgebied vertakt het Oosterland in noordelijke en zuidelijke richting. In zuidelijke richting komt het pad weer uit op de Boerlandsdijk en Lemferdingelaan/Vosbergen. In noordelijke richting loopt het Oosterland door tot de Meerweg. Het schonere (gebieds-eigen) water van de Drentsche Aa stroomde in het Willemskanaal totdat bij de Witte Molen een duiker onder het kanaal werd gelegd en (een deel) van het water weer via de oude loop van de Aa stroomt. Bij café Friescheveen loopt deze Oude Aa alsnog dood en wordt het water opgepompt naar de Schipsloot. Het komt dan alsnog in het kanaal. Er zijn vergevorderde plannen voor een natte ecologische verbinding met het Paterswoldsemeer. Het schonere Drentsche Aa-water stroomt dan met een duiker onder de Schipsloot door via een brug in de Meerweg om het Paterswoldsemeer op peil te houden.

bruggetje over de Oude Aa in de weg Oosterland met op de achtergrond café Friescheveen en de stad

Pad naar het Friescheveen	
Functie:	Wandel en laarzenpad
Recreatief belang:	ja
Eigendom:	SBB en/of Natuurmonumenten
Lengte; on- half verharde deel	Grasdijk langs het Friescheveen en Oude Drentse Aa. Groningse deel 320m
Aanwonenden:	ja
Aanliggende bedrijven:	ja
Fietspad:	nee
Ruiterpad:	nee
Opengesteld	Ja als wandelgebied naar het natuurgebied Friescheveen
Greppel of afwateringssloot	Naastgelegen Schipsloot en het Friescheveen/Oude Drentse Aa
Toegang en inrit	Vanaf Meerweg nabij café Friescheveen
Landschappelijk/ cultuurhistorisch	Zie Hooidijk
Opmerkingen/ Bijzonderheden:	De Schipsloot vormt een verbinding tussen het Friescheveen en het Noord Willemskanaal. Langs de noordelijke wal liggen vijf woonboten. Op de dijkjes aan weerszijde van de Schipsloot kan worden gewandeld. Vanaf café Friescheveen loopt een pad over de dijk naar het natuurgebied Friescheveen en verder naar Vennebroek /Paterswolde. Er loopt ook een landbouwweg van de Schipsloot in zuidelijke richting door de polder Oosterland (niet meegenomen omdat de status onduidelijk is). Het pad over de dijk naar het Friescheveen wordt intensief gebruikt vanwege de aansluiting op de landgoederenzone.

Het dijkje van de Meerweg naar het Friescheveen en verder naar landgoed Vennebroek is een populaire wandelroute

Inventarisatie per zandweg Onnen:

31

Noordlandsdrift (begint bij het haventje van Onnen en eindigt bij de Dr. Ebelsweg)	
Functie:	Doorgaand voor voetgangers en fietsers, beperkte functie voor landbouwverkeer. Eerst deel geeft aansluiting op Noorderhooijdijk
Recreatief belang:	Groot omdat het Onnen verbindt met Haren over de oostelijke flank van de Hondsrug
Eigendom en lengte	Gemeente 1400 m
Aanwonenden:	Geen
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	geen
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot:	Langs beide kanten lopen greppels en watergangen.
Toegang en inrit:	Geen
Bijzonderheden:	Halfverharding met grind/puin waardoor het niet prettig is voor fietsers.
Landschappelijk/ cultuurhistorisch	Zeer oude veedrift voor het drijven van het vee van Onnen naar de groenlanden in het Hunzedal. Tot ± 1920 was de Noordlandsdrift aan het einde met een pad verbonden met het gehucht Felland. Er was geen verbinding met Haren en de Dr. Ebelsweg die eind jaren '60 werd aangelegd. In 2010 kwam er in het kader van de 'herinrichting Haren' een fietsverbinding met een oversteek over de Dr. Ebelsweg. Hierdoor is de Noordlandsdrift nu onderdeel van het fietsnetwerk.
Aanbevelingen:	Verbetering voor de fietser door aparte (schelpen of grid/split) fietspaadje. Afsluiten voor gemotoriseerd verkeer.

Noordlandsdrift is een doorgaande fiets- en wandelroute. Vrijliggend schelpenpad dringend gewenst

Noorderhooijdijk	
Functie:	Doodlopend met ontsluitingsfunctie voor molen De Biks (rijksmonument).
Recreatief belang:	Wordt gebruikt door wandelaars, vogelaars en bewoners/bezoekers molenaarswoning De Biks.
Eigendom:	Gemeente, 2.000 m
Aanwonenden:	Molenaarswoning bij molen De Biks
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Geen
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Er staat een bord verboden voor alle verkeer. Waarom dit dan ook niet tevens bij de Zuiderhooijdijk staat is niet bekend.
Greppel of afwateringssloot:	Langs beide kanten lopen greppels en watergangen.
Toegang en inrit:	Molen en molenaarswoning
Bijzonderheden:	Halfverharding met grind/puin. Mooie landschappelijk weg met zicht op het veenstroompje de Biks (ontwatering van de Onneres)
Landschappelijk/ cultuurhistorisch	Molen De Biks werd in 1857 gebouwd. Dus de weg is minstens zo oud.
Aanbevelingen:	Openstellen voor voetgangers en fietsers. Mogelijk een doorverbinding maken met een wandelpad over de kade langs de Hunze en een pad naar de Dr. Ebelsweg en doorverbinding naar de Mikkelfhorst.

Molen de Biks. Wandelpad over de kades langs de Hunze in overleg met waterschap onderzoeken

Zuiderhooijdijk	
Functie:	Doodlopend met ontsluitingsfunctie voor het gemaal, een radiobaken nabij het gemaal en de aanliggende weilanden. Loopt van het haventje in Onnen tot de Hunze.
Recreatief belang:	Wordt druk gebruikt door wandelaars, fietsers en vogelaars
Eigendom:	Gemeente, 2.200 m
Aanwonenden:	Geen
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Geen
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot:	Weg ligt langs de zuidkant van de Onnervaart, sloten aan weerszijde
Toegang en inrit:	Gemaal / radiobaken
Bijzonderheden:	Halfverharding met grind/puin
Landschappelijk/ cultuurhistorisch:	Cultuurhistorisch waardevol: De Zuiderhooijdijk verbindt Onnen met de Hunze. Tussen 1914 en 1954 was er een schutsluis aan het eind van de Zuiderhooijdijk om het haventje van Onnen bereikbaar te maken voor vrachtschepen. In het kader van de herinrichting werd rond 2000 bij de Hunze in het (nieuwe) natuurgebied een groot betonnen gemaal gebouwd: <i>“een bastion op de overgang van landbouwgebied naar nieuw natuurreserveaat”</i> volgens de architect. Het dak van het gemaal dient tevens als uitzichtpunt. Dat trekt veel vogelaars. Een deel van de bezoekers komt met de auto en verstoort de rust (en de vogels). Wandelaars en fietsers ondervinden hinder van het gemotoriseerd verkeer. De halfverharding is (net als bij de Noordlandsdrift) slecht begaanbaar voor fietsers. Bij het haventje van Onnen is parkeergelegenheid voor bezoekers. Ook staan daar bankjes en een informatiebord.
Aanbevelingen:	Afsluiten voor gemotoriseerd verkeer, uitgezonderd landbouwverkeer en vergunninghouders (personeel gemaal) wordt dringend aanbevolen. Bij het haventje is parkeergelegenheid, ook verwijzen naar plein bij Dorpshuis en de horeca.

Boerlandspad (van Dorpsweg naar Bakkerweg)

Functie:	Voetpad dwars door Onnen van noord naar zuid. Het pad wordt onderbroken door een stukje van de verharde Biksweg, die de Dorpsweg met de Noordlandsdrift verbindt. Bij de Tijborgsteeg is een tweede stukje verhard. Het pad heeft een ontsluitingsfunctie voor 4 aanliggende woningen.
Recreatief belang:	Van groot belang voor voetgangers die door en rond Onnen een ommetje kunnen lopen via dit schelpenpad.
Eigendom:	Gemeente, 630 m
Aanwonenden:	Boerlandspad 2, 3 en 4 en Biksweg 1. Ook achteruitgangen van boerderijen aan de Dorpsweg
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Het (voet) pad wordt ook door fietsers gebruikt
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Aangeduid als fietspad
Greppel of afwateringssloot:	Op sommige plaatsen greppels en watergangen.
Toegang en inrit:	Voor woningen Boerlandspad 3 en Biksweg 1
Bijzonderheden:	Schelpenpad met een bruggetje naar de Dorpsweg
Landschappelijk/ cultuurhistorisch	Cultuurhistorisch: Zeer oud voetpad voor de interne ontsluiting van Onnen en onderdeel van de ladderstructuur. Bankje in de bocht naar de Dorpsweg.
Aanbevelingen:	Regelmatig onderhoud van de schelpenverharding is gewenst.

Boerlandspad interne ontsluiting Onnen

Veldmanssteeg	
Functie:	Verbinding tussen Dorpsweg en Boerlandspad
Recreatief belang:	Beperkt
Eigendom:	Gemeente, 120 m
Aanwonenden:	Veldmanssteeg 2
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Geen
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot:	Langs beide kanten lopen greppels en watergangen
Toegang en inrit:	Inrit achtererven Dorpsweg 12 en 14
Bijzonderheden:	Halfverharding met gravel.
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	Cultuurhistorisch: Zeer oude steeg dwars op de doorgaande Dorpsweg. De Veldmansteeg is een goed voorbeeld van de vele stegen die vanouds de doorgaande noord-zuid wegen met elkaar verbinden. Deze ladderstructuur is kenmerken voor de esdorpen Onnen, Noordlaren, Glimmen en Haren.
Aanbevelingen:	Geen

Veldmanssteeg: een van de stegen van Onnen, onderdeel van de ladderstructuur

Bareldssteeg	
Functie:	Verbinding tussen Dorpsweg en Koelandsdrift
Recreatief belang:	Schakel in wandelnetwerk
Eigendom:	Gemeente, 160 m
Aanwonenden:	Geen
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Geen
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot:	Geen
Toegang en inrit:	Geen
Bijzonderheden:	
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	Landschappelijk van belang wegens de zichtbare afhelling van de Hondsrug naar het dal van de Hunze.
Aanbevelingen:	Geen

Koelandsdrift	
Functie:	Doorgaand voor voetgangers en fietsers, ontsluiting voor de aanliggende landerijen. Het deel tussen haventje in Onnen en Bareldssteeg is verhard en heeft een ontsluitingsfunctie voor de aanliggende woningen. Het zuidelijk deel heeft een ontsluitingsfunctie voor Koelandsdrift 27 en (via het achtererf) voor de boerderijen Dorpsweg 58 en 62
Recreatief belang:	Zeer groot omdat het vanuit het dorp een prachtige wandeling biedt over de oostflank van de Hondsrug met uitzicht over de Onnerpolder en het natuurgebied rond het Zuidlaardermeer. De Koelandsdrift geeft een doorverbinding met de Koelenbergsteeg op de Onneres en verder naar de Appelbergen.
Eigendom:	Gemeente, 1200 m
Aanwonenden:	Koelandsdrift 27
Aanliggende bedrijven:	2 boerderijen via de achteruitgang
Fietspad:	Geen
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Voor alle verkeer. Aan het begin staat een (zinloos) bord 60 km
Greppel of afwateringssloot:	Langs de lage kant lopen greppels en watergangen.
Toegang en inrit:	Geen
Bijzonderheden:	Slecht begaanbaar in natte tijd door slecht onderhoud en landbouwverkeer
Landschappelijk/ cultuurhistorisch	Cultuurhistorisch: Zeer oude veedrift voor het drijven van het vee van Onnen naar de groenlanden in het Hunzedal. Op oude topografische kaarten staat dit aangeduid als 'koelanden'. Ligt op de overgang van het zand van de Hondsrug naar de venige grond van de polder.
Aanbevelingen:	Beter onderhoud door zandsuppletie. Verwijder zinloos bord 60km en maak een 30km zone.

Koelandssteeg	
Functie:	Verbinding tussen Dorpsweg en Koelandsdrift
Recreatief belang:	Schakel in wandel netwerk
Eigendom:	Gemeente, 100 m
Aanwonenden:	Geen
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Geen
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot:	Geen
Toegang en inrit:	Geen
Bijzonderheden:	Duidelijke zichtbare afhelling van Hondsrug naar polder
Landschappelijk/ cultuurhistorisch:	Onderdeel van de ladderstructuur van de paden en wegen in Onnen
Aanbevelingen:	Geen

Vlasoorsteeg	
Functie:	Ontsluiting voor de woningen Vlasoorsteeg no. 2 en 4 en achterliggende agrarische percelen
Recreatief belang:	Beperkt
Eigendom:	Gemeente, 320 m
Aanwonenden:	Vlasoorsteeg 2 en 4
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Geen
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot:	Langs beide kanten
Toegang en inrit:	Nummer 2 en 4
Bijzonderheden:	Halfverharding met gravel.
Landschappelijk/ cultuurhistorisch	Cultuurhistorisch: Voor de aanleg van de spoorlijn liep de Vlasoorsteeg door in het Westerveen. Vanaf de opening van het spoor in 1870 tot 1920 was de Vlasoorsteeg de verbindingsweg tussen Onnen en Harendermolen (via wat nu Viaductweg heet). Na de bouw van het viaduct in 1920 werd de Vlasoorsteeg een doodlopende wegje en loopt de verbinding met Harendermolen via de Gieselgeer. Tot 2010 liep de Vlasoorsteeg een stuk verder door langs het spoor. Bij de herinrichting is het laatste deel bij de weilanden gevoegd. De bewoners gebruiken het laatste deel nu als paardenwei.
Aanbevelingen:	Op termijn een wandelpad langs het spoor aanleggen van Gieselgeer naar Felland.

Padlandsweg	
Functie:	Ontsluiting Padlandsweg no 1 en 2 en achterliggende agrarische percelen
Recreatief belang:	Beperkt
Eigendom:	Particulier, 180 m
Aanwonenden:	2
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Geen
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot:	Langs oostzijde greppels en watergangen.
Toegang en inrit:	Nummer 1 en 2
Bijzonderheden:	Halfverharding met gravel.
Landschappelijk/ cultuurhistorisch	Cultuurhistorisch: Zeer oude weg die vroeger doorliep rond 'Het Veentje' naar de Onneresweg. Eerste deel van de Padlandsweg (vanaf de Gieselgeer) had geen kadastraal nummer. Tweede deel was particulier bezit. De weg werd bij de herinrichting in z'n geheel toebedeeld aan de gemeente Haren, die het vervolgens teruggaf aan de aanwonende. Een voorbeeld van het in particuliere handen vallen van wegen en paden. Hiervoor moet gewaarschuwd worden, omdat dit kan leiden tot verminderde openbare toegankelijkheid.
Aanbevelingen:	Mogelijkheid onderzoeken voor een verbindingspad (zoals het Tranendal) van de Padlandsweg naar de Onneresweg. Hiermee ontstaan aantrekkelijk wandelommetjes rond Onnen

Padlandsweg, particulier beheerd

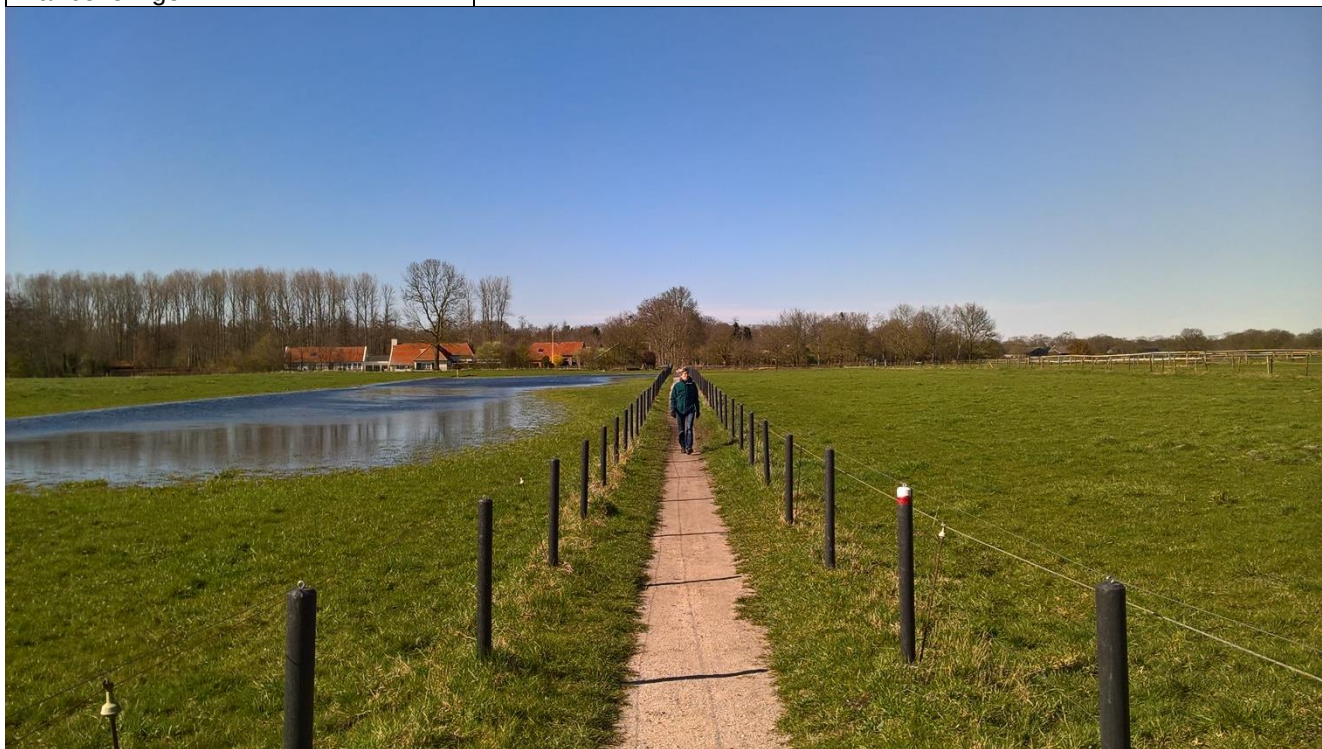
Onneresweg

Functie:	Doorgaande verbinding tussen Onnen en de Hoge Hereweg. Ontsluiting aanliggende agrarische percelen
Recreatief belang:	Zeer groot
Eigendom:	Gemeente, 1800 m
Aanwonenden:	4 woningen langs het eerste verharde deel
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Geen
Ruiterpad:	Geen, maar de Onneresweg is een belangrijke ruiterroute vanuit Onnen naar het zuiden (Appelbergen, Noordlaarderbos en verder)
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot:	Gedeeltelijk langs lagere delen.
Toegang en inrit:	Inrit voor woningen no 1, 2, 3 en 5
Bijzonderheden:	Eerste 200 m halfverharding
Opmerkingen:	
Landschappelijk/ cultuurhistorisch	Cultuurhistorisch en landschappelijk erg belangrijk. Zeer oude weg over het hoogste deel van de oostelijke uitloper van de Hondsrug. De weg ligt hoger dan de Hoge Hereweg en loopt langs het verdwenen hunebed G4 en een middeleeuws grafveld. De weg golft fraai op en neer met het open landschap en biedt een mooi uitzicht op de Onneres. De Onneresweg wordt intensief gebruikt door wandelaars en ruiters. Fietsen is moeilijk vanwege het losse zand en de modder in natte tijden. In toenemende mate rijden er ook auto's over de weg. Omdat de weg een verbinding vormt tussen Onnen en Appelbergen wordt de weg gebruikt voor recreatieve ritten met crossmotoren, quads, fourwheeldrives, etc. Dit leidt tot verstoring van de rust vooral voor wandelaars, ruiters en aanwonenden.
Aanbevelingen:	Afsluiten voor gemotoriseerd verkeer (uitgezonderd aanwonenden en agrarisch verkeer). Beter onderhoud gewenst. Bankje met informatiebord over het verdwenen hunebed G4 en het middeleeuws grafveld

Onneresweg golft fraai op en neer met het landschap

Tranendal	
Functie:	Belangrijk wandelpad tussen Dalweg en Onneresweg (Appelbergen)
Recreatief belang:	Groot. Het schelpenpad is onderdeel van het Pieterpad.
Eigendom:	Gemeente, 250 m
Aanwonenden:	Geen
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Geen
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Voor wandelaars, fietsers, ruiters
Greppel of afwateringssloot:	Geen
Toegang en inrit:	Geen
Bijzonderheden:	Schelpenverharding
Landschappelijk/ cultuurhistorisch	Cultuurhistorisch: In deze omgeving liepen vroeger meerdere paden ter ontsluiting van de percelen. Nog in de jaren tachtig werden een aantal paden opgeruimd en is het Tranendal aangelegd ter vervanging van de verbinding tussen de Dalweg en de Onneresweg (Appelbergen)
Aanbevelingen:	

Tranendal: verbinding van Dalweg naar Onneresweg (onderdeel Pieterpad)

Koelenbergsteeg	
Functie:	Ontsluiting voor Koelenbergsteeg 1 en Zuidveld 17 en aanliggende agrarische percelen. Had oorspronkelijke geen doorgaande functie zoals Onneresweg
Recreatief belang:	Drukke wandelroute. Geeft een doorverbinding van de Koelandsdrift met de Onneresweg en verder Appelbergen, etc.
Eigendom:	Gemeente, 1000 m
Aanwonenden:	Nummer Koelenbergsteeg 1
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Geen
Ruiterpad:	Geen, maar wordt intensief gebruikt door ruiters
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot:	Op lage delen langs oostzijde
Toegang en inrit:	Inrit Koelenbergsteeg 1 en Zuidveld 17
Bijzonderheden:	Weg heeft drie 'armen'. Vanaf de Onneresweg, vanaf de Velakkersweg en vanaf het Zuidveld. In natte tijd slecht begaanbaar. Wordt kapot gereden door zwaar landbouwverkeer.
Landschappelijk/ cultuurhistorisch	Cultuurhistorisch: Zeer oude weg over de Onneres. Net als de Onneresweg wordt de Koelenbergsteeg intensief gebruikt door wandelaars en ruiters vanwege de vele routes die aansluiten op de Appelbergen. In toenemende mate rijden er ook auto's over de weg.
Aanbevelingen:	Afsluiten voor gemotoriseerd verkeer (uitgezonderd aanwonenden en agrarisch verkeer). Beter onderhoud gewenst.

Van Swinderenlaan	
Functie:	Verbinding tussen Zuidveld en Koelandsdrift
Recreatief belang:	Zeer groot
Eigendom:	Eerste deel 100 m; gemeente. Tweede deel 1250 m. behoort bij aanliggende percelen van Waterleidingbedrijf is formeel geen onderdeel van de Van Swinderenlaan.
Aanwonenden:	geen
Aanliggende bedrijven:	geen
Fietspad:	geen
Ruiterpad:	Geen, maar wordt wel gebruikt door ruiters
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot:	geen
Toegang en inrit:	geen
Bijzonderheden:	Vaak erg modderig.
Landschappelijk/ cultuurhistorisch	Belangrijke schakel in de wandelroute Koelandsdrift - Koelenbergsteeg - Appelbergen. De Van Swinderenlaan heeft een uitloper in de Onnerpolder langs de waterputten die afbuigt naar de Waterleidingweg. Voor vogelaars is dit een belangrijke wandelroute met zicht op het nest van de Zeearenden. In het broedseizoen plaatst Het Groninger Landschap hekken en camera's.
Aanbevelingen:	Vanaf het Zuidveld bord plaatsen 'verboden gemotoriseerd verkeer' (uitgezonderd aanwonenden en agrarisch verkeer). Vanaf Koelandsdrift fysiek afsluiten voor gemotoriseerd verkeer. Beter onderhoud gewenst.

Van Swinderenlaan: onderdeel van het rondje rond Onnen

Velakkersweg	
Functie:	Verbinding tussen Zuidveld en Appelbergenweg. Ontsluiting Velakkersweg 1
Recreatief belang:	Beperkt
Eigendom:	Gemeente, 410 m
Aanwonenden:	Velakkersweg 1
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Geen
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot:	Geen
Toegang en inrit:	Inrit voor Zuidveld 23 en 25
Bijzonderheden:	
Landschappelijk/ cultuurhistorisch:	Cultuurhistorisch: Vanaf 1900 omsluit de Velakkersweg het zogenaamde 'Gasthuis Bosch'
Aanbevelingen:	

Appelbergenweg	
Functie:	Verbinding tussen het Zuidveld en de Appelbergen.
Recreatief belang:	Zeer intensief gebruikte als wandelroute naar de diverse paden in het bos
Eigendom:	Gemeente; eerste 275 meter is verhard en tweede deel 200 m toegankelijk voor auto's. Derde deel naar paviljoen Appelbergen is 530 m wandelpad in eigendom bij Staatsbosbeheer.
Aanwonenden:	Appelbergenweg 1, 2 en 4
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Geen
Ruiterpad:	Geen, maar wordt ook gebruikt door ruiters
Opengesteld:	Eerste 475 m voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot:	Loopt langs de zuidkant van het 'Het Grote ven'.
Toegang en inrit:	Inrit achtererven Dorpsweg 12 en 14
Bijzonderheden:	
Landschappelijk/ cultuurhistorisch	De recreatiedruk in de Appelbergen is hoog. Op mooie dagen staan er erg veel auto's geparkeerd midden in de Appelbergen bij het paviljoen aan de Hoge Hereweg en aan de noordzijde op het terrein van het voormalige buitenbad. Uitbreiding van het aantal parkeerplaatsen aan de randen van de Appelbergen kan de druk op de Hoge Hereweg verminderen.
Aanbevelingen:	Gezocht zou kunnen worden naar ruimte voor extra parkeerplaatsen aan het begin van de Appelbergenweg

Paden Appelbergen

Functie:	
Recreatief belang:	Zeer groot. Onderdeel van het Pieterpad.
Eigendom:	Staatsbosbeheer
Aanwonenden:	
Aanliggende bedrijven:	Paviljoen Appelbergen
Fietspad:	
Ruiterpad:	
Opengesteld:	
Greppel of afwateringssloot:	.
Toegang en inrit:	
Bijzonderheden:	
Landschappelijk/ cultuurhistorisch:	Cultuurhistorisch:
Aanbevelingen:	Beheer laat te wensen over. Noodzakelijk overleg SBB

Paviljoen Appelbergen

Hoge Hereweg (van Rijksstraatweg tot Vogelzangsteeg 2.560 meter)

Functie:	Belangrijke fietsroute van Groningen/Haren naar de zuidelijke dorpen, intensief gebruikt forenzen en scholieren. Ontsluiting voor ± 34 woningen in noordelijk deel: Ontsluiting zuidelijk deel: villa's Hoge Hereweg 92 en 94 en ± 15 woningen gebouwd op een voormalige camping
Recreatief belang:	Zeer groot. Onderdeel van het Pieterpad. Veel wandelaars in Appelbergen maken gebruik van de Hoge Hereweg
Eigendom:	Gemeente en Staatsbosbeheer
Aanwonenden:	46 woningen
Aanliggende bedrijven:	Paviljoen Appelbergen en B&B De Dobbe, Ter Veld automobielbedrijf
Fietspad:	te smal voor het intensive gebruik en slecht onderhouden
Ruiterpad:	Geen, maar weg wordt veel gebruikt door ruiters
Opengesteld:	Voor alle verkeer behalve het deel van de Onneresweg tot paviljoen dat is afgesloten met slagbomen.
Greppel of afwateringssloot:	Geen
Toegang en inrit:	Bij woningen
Bijzonderheden:	Deels halfverharding met gravel maar ook met planken
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	Cultuurhistorisch: Oudste weg van Coevorden naar Groningen. Ligt op het hoogst - en dus droogste- deel van de Hondsrug. Deze handels- en militaire weg bestond al in de Middeleeuwen, misschien al in de Romeinse tijd. 'Here' verwijst naar 'heir' leger.
Aanbevelingen:	Beheer laat te wensen over. Vanwege de grote cultuurhistorische betekenis verdient het aanbeveling voor de gehele Hoge Hereweg een plan te maken voor een integrale verbetering. Onderzocht moet worden hoe de parkeerdruk kan worden verminderd bijvoorbeeld door aan de randen van de Appelbergen meer parkeervoorzieningen aan te leggen. Informatiepanelen aanbrengen over de cultuurhistorie.

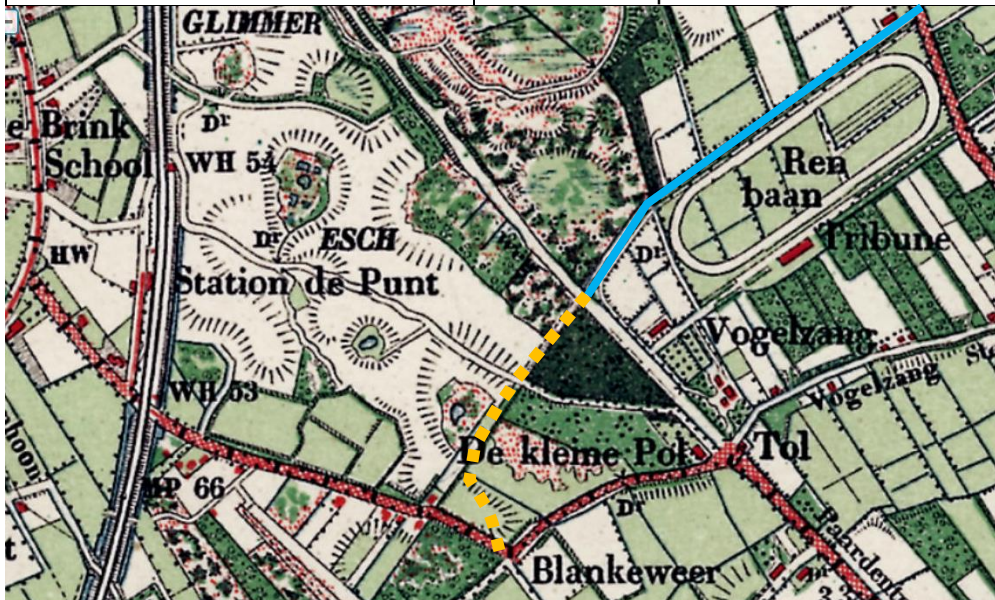
Noordelijk deel van de Hoge Hereweg valt binnen het beschermd dorpsgezicht Rijksstraatweg

Aansluiting Hoge Hereweg op de Rijksstraatweg bij Huis Weltevreden 1928

Leemweg

Functie:	Verbinding tussen Zuidveld en Hoge Hereweg
Recreatief belang:	Beperkt
Eigendom:	Gemeente, 800 m
Aanwonenden:	Geen
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Schelpenpaadje
Ruiterpad:	Geen, maar wel gebruikt door ruiters
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot:	Deels aan de noordzijde.
Toegang en inrit:	Geen
Bijzonderheden:	Geen
Landschappelijk/ cultuurhistorisch	De Leemweg liep door als pad door tot Zuidlaarderweg. Ten zuiden van de Leemweg lag rond 1900 een paardenrenbaan
Aanbevelingen:	De Leemweg zou als wandelpad weer doorgetrokken kunnen worden naar de Oude Schoolweg en verder naar Zuidlaarderweg. Met een kleine afsnijding (wijziging van de oude loop) kan het pad rechtstreeks op Pollselaan uitkomen.

Leemweg

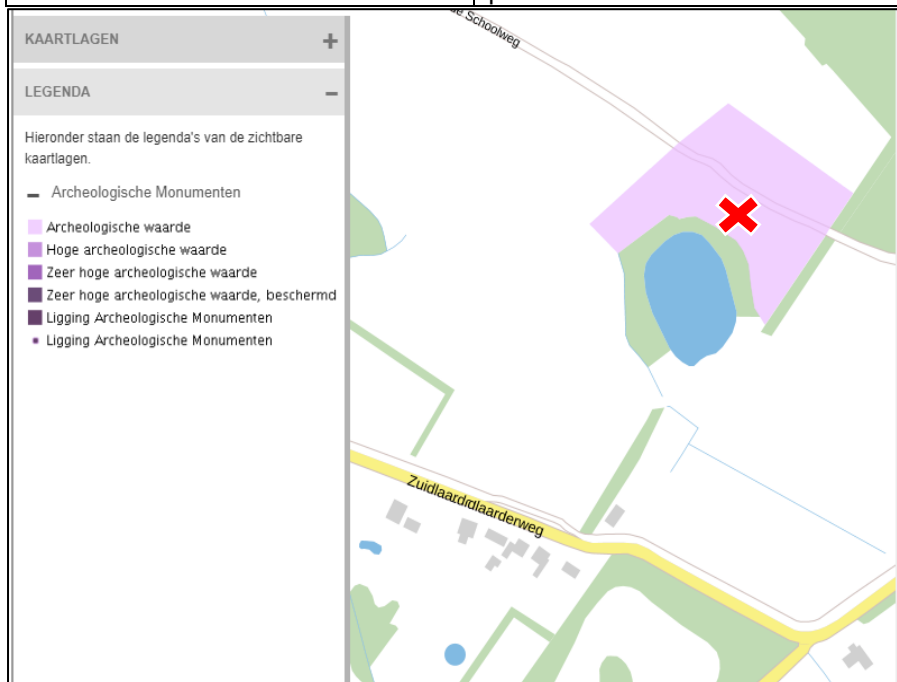
doortrekken als wandelpad langs de pingo op de Glimmeres

Koninklijk bezoek aan de paardenrenbaan op landgoed Vogelzang 24-6-1892

Oude schoolweg

Functie:	Doorgaande zeer oude verbinding over de Glimmeres. Dit is het oorspronkelijke kerkpad voor de inwoners van Glimmen die in Noordlaren ter kerke gingen. Nu ontsluiting voor boomkwekerij.
Recreatief belang:	Groot
Eigendom:	Gemeente, 1000 m onverharde deel
Aanwonenden:	Aan de zuidkant Pension Frieling en de (oude) Buitenschool
Aanliggende bedrijven:	Pension
Fietspad:	Geen
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Voor alle verkeer, maar moeilijk begaanbaar
Greppel of afwateringssloot:	Geen
Toegang en inrit:	Geen
Bijzonderheden:	Noordwestelijke deel vanaf de Rijksstraatweg tot de spoorlijn is bestraat. Zuidoostelijke deel bij de Buitenschool is ook bestraat.
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	Cultuurhistorisch: Zeer oude weg over de Onneres langs de 'verloren' hunebedden G2 en G3
Aanbevelingen:	Informatiebord plaatsen over 'verloren' hunebedden G2 en G3 plaatsen.

Archeologische monumentkaart:

✗ Verloren hunebedden G2, G3 op Glimmeres nabij de pingo

Zandwegen ten zuiden van Appelbergen

51

Osdijk (loopt vanaf Lageweg naar de Hunze)	
Functie:	Verbinding tussen Lageweg en het pondje/bootje over de Hunze bij palingvisser Vos en restaurant de Waterjuffers bij Vos
Recreatief belang:	Zeer groot. Onderdeel van druk gebruikte fietsroute 'Rondje Zuidlaardermeer'. De Osdijk geeft verbinding met het wandelpad over dijk langs de Hunze naar het gemaal in Onnerpolder
Eigendom:	Gemeente
Lengte; on-/half verharde deel	Vanaf Lageweg is de eerste 2000 m half verhard met grind/puin, laatste 600 m geasfalteerd
Aanwonenden:	Osdijk 8 (Vos)
Aanliggende bedrijven:	Palingvisser Vos en restaurant De Waterjuffers bij Vos
Fietspad:	Geen
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot:	Langs beide kanten lopen greppels en watergangen.
Toegang en inrit:	Palingvisser Vos en restaurant De Waterjuffers bij Vos
Bijzonderheden:	Halfverharding met grind/puin. Weg is breder geworden doordat auto's om de gaten heen navigeren.
Landschappelijk/ cultuurhistorisch:	De Osdijk staat al op de Hottingerkaart van 1792 Het was geen dijk om water te keren, maar werd gebruikt als veedrift. Moeilijk begaanbaar voor fietsers door grind/puin verharding. Druk gebruik door vogelaars (zeearendjes) waarvan velen met de auto komen. Veel autoverkeer naar palingvisser Vos en restaurant De Waterjuffers van Vos. Wandelaars en fietsers ondervinden hinder van gemotoriseerd verkeer
Aanbevelingen:	Vrijliggend schelpenpad langs grind/puinweg (2000 m) zeer gewenst.

Osdijk: Auto's navigeren om de gaten heen, maken daardoor de weg breder en rijden de berm kapot

Duinweg (loopt vanaf Beslotenveenseweg tot provinciegrens)	
Functie:	Doorgaand
Recreatief belang:	Intensief gebruikt door wandelaars, ruiters, (snel)fietsers/mountainbikers, menwagens, gemotoriseerd verkeer in alle mogelijke vormen, landbouwverkeer, (loslopende) honden. Het Pieterpad loopt over de Duinweg.
Eigendom:	Gemeente
Lengte; on-/half verharde deel	Volledig zandweg. Lengte 1.830 m
Aanwonenden:	13 Woningen (waarvan 1 erf zowel in Groningen als in Drenthe ligt)
Aanliggende bedrijven:	1 Natuurvriendenhuis de Hondsrug 1 Boomkwekerij
Fietspad:	Ja, gescheiden door berm
Ruiterpad:	Neen. Wel loopt er een ruiterpad vanaf Duinweg door het Noordlaarderbos naar Westertseweg.
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot:	Langs Duinweg aan beide kanten lopen greppels en watergangen. Er is een stuk dat aan een kant geen greppel heeft.
Toegang en inrit:	Er zijn 22 toegangen die naar landbouwgrond/bouwland gaan. Alle 13 huizen en 2 bedrijven hebben 1 of meer inritten. Verder zijn er 4 toegangen naar het bos.
Bijzonderheden:	De Duinweg loopt na de provinciegrens door naar de Tolhuisweg.
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	De Duinweg is aangelegd in 1848 bij de verdeling van 't Groote Veld (huidige Noordlaarderbos) en Plaggeveld door de marke van Noordlaren. De Duinweg (voorheen Kerkduinweg) verving de buurtweg Van Haren naar Scharborg (Schipborg) die over 't Groote Veld liep naar Schipborg. De Duinweg is in 1872 ten oosten van het Noordlaarderbos rechtgetrokken. De stukjes grond werden toegevoegd aan de percelen op de Noordlaarder Esch. Daarop kwamen ontginningsboerderijtjes te liggen.
Aanbevelingen:	(1)Maak van de zandweg een 30 km zone en stimuleer parkeren van recreanten aan rand van gebied langs de verharde wegen. (2) Het hunebed van Noordlaren ligt buiten de wandelroutes. Herstel van het oude zandpad (TMK, Bonneblad Eelde, 1902) dat liep van de Weg langs het Hunnebed naar de Duinweg is niet mogelijk. Onderzoek of er mogelijkheden zijn om het hunebed beter aan te sluiten op wandelroutes

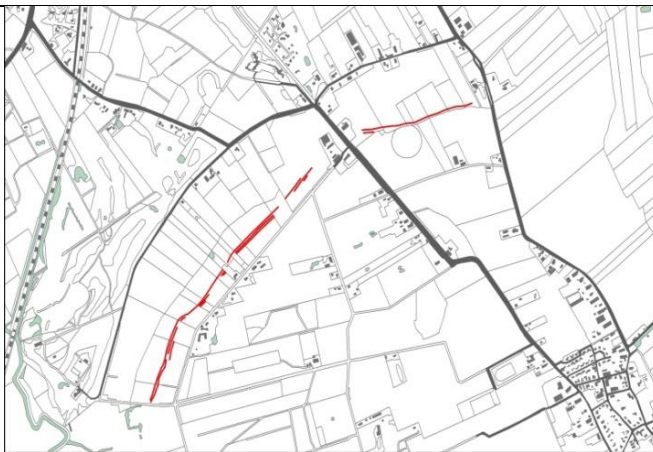

Natuurvriendenhuis De Hondsrug uit 1934. Opvallend is het lege landschap rondom. Het perceel was een restant van de hei. Het huis ✗ werd gebouwd bovenop een stuifduin. De gronden ten oosten van de Duinweg waren al veel eerder onontgonnen en verdeeld.

Beslotenveenseweg (loopt van Zuidlaarderweg tot hoek Westertseweg/Pollseweg)	
Functie:	Doorgaand
Recreatief belang:	Intensief gebruikt door wandelaars, ruiters, (snel)fietzers/mountainbikers, menwagens, gemotoriseerd verkeer in alle mogelijke vormen, landbouwverkeer, (loslopende) honden. Het eerste deel van de Beslotenveenseweg is Pieterpad. Het Pieterpad neemt de Duinweg bij de afslag.
Eigendom:	Gemeente
Lengte; on-/half verharde deel:	Vanaf Zuidlaarderweg eerste 115 m geasfalteerd, daarna 1.220 m volledig zandweg
Aanwonenden:	6 Woningen
Aanliggende bedrijven:	1 boerderij (inclusief woning) 1 groot parkeerterrein van Herberg de Blankehoeve 1 landgoed Blanckenborch (inclusief woning) 1 paardenstal Vlaar (inclusief woning)
Fietspad:	Ja, grotendeels gescheiden door berm
Ruiterpad	Nee
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot:	Aan beide kanten
Toegang en inrit:	20 toegangen naar landbouwgronden, waarvan 1 de achteringang van een boerderij is en 1 naar de parkeerplaats van Herberg de Blankehoeve gaat. De 7 aanliggende huizen hebben elk 1 of 2 inritten
Bijzonderheden:	Vanaf de Zuidlaarderweg is de eerste 100 meter tot het parkeerterrein achter herberg de Blankehoeve geasfalteerd.
Landschappelijk/ cultuurhistorisch	De Beslotenveenseweg is aangelegd in 1848 bij de verdeling van 't Groote Veld (huidige Noordlaarderbos) door de marke van Noordlaren.
Aanbevelingen:	(1)Maak van de zandweg een 30 km zone en stimuleer parkeren van recreanten aan rand van gebied langs de verharde wegen. (2)Bord stiltegebied bij begin Beslotenveenseweg aan de Zuidlaarderweg.

Contouren van Bolwerk langs Zuidlaarderweg

Landweren in Besloten Venen langs Bolwerk

Pad door de Besloten venen (loopt van de Besloten Venen naar de Pollselaan)	
Functie:	Doorgaand graspad, dat loopt over een dam en gedeeltelijk over het terrein van landgoed Blanckenborch
Recreatief belang:	Wandelaars
Eigendom:	Waterschap?
Lengte; on-/half verharde deel:	Vanaf Beslotenveenseweg graskeien, dan graspad op dijk en daarna door gras. Totale lengte 490 m.
Aanwonenden:	Geen
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Nee
Ruiterpad	Nee
Opengesteld:	Ja
Greppel of afwateringssloot:	Gemaaltje van watergang van Besloten Venen. En gedeeltelijk een afwateringssloot.
Toegang en inrit:	Met uitzondering van gemaaltje: geen
Bijzonderheden:	Het pad loopt over een dam. In die dam is een duiker gemaakt met een gemaaltje. De waterstand kan daarmee op peil worden gehouden van de agrarische en particuliere percelen ten noorden van de dam. Het gebied dat ten zuiden van de dam hoort bij het landgoed Blanckenborch (particulier natuurbeheerders).
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	(1) De Besloten Venen zijn een uniek gebied van 14 ha groot. Het is een doorbraakdal. Stromend smeltwater maakte in en na de voorlaatste ijstijd (Saalien) een verbinding dwars door de Hondsrug van de Drentsche Aa naar de Hunze. De Hondsrug heeft twee doorbraakdal: een grote bij Borger en een kleinere in de Besloten Venen. In de laatste ijstijd (Weichselien) erodeerde het dal in de Besloten Venen doordat de wind het dal volstootte. De Drentsche Aa vond toen een uitweg in noordwestelijke richting. In het water dat niet uit het dal kon wegstromen vormde zich duizenden jaren lang veen. (2) Van 1400 tot 1405 belegerde de bisschop van Utrecht, Frederik van Blankenheim, de stad Groningen. Hij liet in de Besloten Venen landweren aanleggen door inwoners uit Salland. De landweren maakten deel uit van de versterking Blankeweer, waarschijnlijk is dat het Bolwerk dat aan de Zuidlaarderweg tegenover Herberg de Blankenhoeve ligt. De contouren van het Bolwerk zijn op hoogtekarten en luchtfoto's goed te zien. (3) Bijna zijn de Besloten Venen in 1970 afgegraven voor de winning van zand. De provincie Groningen had daarvoor al mondeling toestemming gegeven. Het Harense bestuur wist afgraven te voorkomen. (4) In 2015/2016 zijn de Westerlanden langs de Drentsche Aa en de Besloten Venen heringericht als natuurgebied. Er is 150 ha nieuwe natuur (in Groningen en Drenthe) gerealiseerd. Het zuidelijke deel van de Westerlanden is eigendom van Staatsbosbeheer. De eigenaren van het landgoed Blanckenborch zijn als particulier natuurbeheerders eigenaar van het noordelijke deel van de Westerlanden en een groot deel van de Besloten Venen.
Aanbevelingen:	Beschermende maatregelen nemen voor de cultuurhistorische landweren, het Bolwerk en het Bergje (aan begin van de Beslotenveenseweg) zijn dringend gewenst.

Besloten Venen

Nieuw gemaaltje

Pollselaan/-weg. Onverharde deel loopt vanaf Golfterrein naar Zuidlaarderweg bij voormalige school De Rieshoek.	
Functie:	Doorgaande weg. Onverharde deel van Pollselaan wordt op hoek Beslotenveenseweg/Westertseweg Pollseweg.
Recreatief belang:	Pollselaan/-weg: wordt intensief gebruikt door wandelaars, ruiters, (snel)fietsers/mountainbikers, menwagens, gemotoriseerd verkeer in alle mogelijke vormen, landbouwverkeer, (loslopende) honden
Eigendom:	Onverharde Pollselaan/-weg is eigendom van gemeente. Verharde deel is eigendom van de Noord Nederlandse golf en country club.
Lengte; on-/half verharde deel:	Vanaf Zuidlaarderweg bij de Rieshoek is eerste deel 235 m tot begraafplaats verhard, daarna 1.870 m zandweg.
Aanwonenden:	2 woningen
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Pollselaan geen. Pollseweg van Beslotenveenseweg/Westertseweg naar Duinweg is een fietspad. Pollseweg van Duinweg naar Zuidlaarderweg geen fietspad.
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel over afwateringssloot	Aan beide kanten langs de Pollselaan/-weg zijn greppels en afwateringssloten
Toegang en inrit:	8 toegangen, waarvan 6 naar landbouwgronden (Noordlaarder Esch), 1 naar het Noordlaarderbos en 1 naar boerderijtje tegenover ingang Noordlaarderbos.
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	Historisch: De Pollselaan/-weg is een van de oudste wegen. De weg staat al op kaarten uit 1700-1750. Het gedeelte van de weg in het Noordlaarderbos is in 1872 rechtgetrokken. Bij de ruilverkaveling 1972/1974 is de loop van Pollseweg op de Noordlaarder Esch verlegd.
Bijzonderheden:	(1)De hoofdingang van het Noordlaarderbos ligt aan de Pollseweg. Bij de hoofdingang is ruime parkeergelegenheid voor auto's. Ook bij de Westertseweg is aan de Pollseweg parkeren mogelijk. (2)Bij de voormalige school De Rieshoek is een parkeerplaats. Ook staan daar afvalcontainers en regelmatig de container voor papier. (3)In 2015/2016 is in de (onverharde) Pollselaan een bruggetje gebouwd. Vanaf die tijd loopt onder het bruggetje de watergang van de Besloten Venen. Bij het bruggetje staat een informatietafel. De (onverharde) Pollselaan loopt tussen de landerijen van Landgoed Blanckenborch.
Aanbevelingen:	(1)Maak van de zandweg een 30 km zone en stimuleer parkeren van recreanten aan rand van gebied langs de verharde wegen. (2)Het deel van deze zandweg dat over de Noordlaarder Esch loopt, heeft geen fietspad. Het is logisch dat het fietspad dat langs het bos gaat, doorloopt en dat er daardoor een directe fietsverbinding ontstaat naar de Zuidlaarderweg. (3)Bordje stiltegebied bij begin Pollseweg aan de Zuidlaarderweg.

Parkeren begin Pollseweg

Parkeren bij ingang Noordlaarderbos

Westertseweg (loopt vanaf hoek Beslotenveenseweg/Pollseweg/-laan naar provinciegrens)	
Functie:	Doorgaand
Recreatief belang:	Intensief gebruikt door wandelaars, ruiters, (snel)fietsers/mountainbikers, menwagens, gemotoriseerd verkeer in alle mogelijke vormen, landbouwverkeer, (loslopende) honden. De Westertseweg is onderdeel van de langeafstandsfietsroute Saksenroute (LF14).
Eigendom:	Gemeente
Lengte; on-/half verharde deel	Volledig zandweg over lengte van 1.330 m
Aanwonenden:	1 Woning
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Ja
Ruiterpad	Loopt van Westertseweg door het Noordlaarderbos naar de Duinweg
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot:	Aan beide kanten zijn greppels en afwateringssloten
Toegang en inrit:	16 toegangen naar landerijen. 2 toegangen van het laarzenpad naar de Drentsche Aa 3 toegangen tot het Noordlaarderbos, waarvan 1 een ruiterpad is.
Bijzonderheden:	De Westertseweg loopt ten zuiden van de provinciegrens door naar de Tienelsweg.
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	Cultuurhistorisch en landschappelijk van grote betekenis. De Westertseweg is aangelegd in 1848 bij de verdeling van 't Groote Veld (huidige Noordlaarderbos) door de marke van Noorderlaren. De Westertseweg verving de buurtweg Van Glimmen naar Scharborg (Schipborg) die over 't Groote Veld liep.
Aanbevelingen:	(1)Maak van de zandweg een 30 km zone en stimuleer parkeren van recreanten aan rand van gebied langs de verharde wegen. (2)Het zou een verrijking van het laarzenpad zijn als de wandelaar vlakbij de Drentsche Aa het water van de rivier kan zien. Mogelijk is dit op te lossen door een eenvoudige verhoging te maken of een vlinder.

Bordje laarzenpad landgoed Blanckenborch

Vrachtauto beladen met hooi op Westertseweg

Paden Noordlaarderbos	
Functie:	Doorlopende paden
Recreatief belang:	Wandelaars
Eigendom:	Natuurmonumenten
Lengte; on-/half verharde deel	In het bos 5.160 m aan zandpaden
Aanwonenden:	1 Boerderijtje aan de Pollseweg
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Geen
Ruiterpad:	Van Duinweg naar Westertseweg
Opengesteld:	Ja
Greppel of afwateringssloot:	Rondom het bos
Toegang en inrit:	8
Bijzonderheden:	
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	Van de drie laatste ijstijden is nog veel in het Noordlaarderbos te vinden: In de bodem Peelozand, keileem, oud en nieuw dekzand, podzol en stuifzand en talloze uitgeblazen laagtes uit het Weichselien. De kenmerkende structuur van het Noordlaarderbos zijn doorgaande dalen, brede grachten en grillig gevormde laagtes. Die zijn in de late middeleeuwen en nieuwe tijd door legers gemaakt tijdens belegeringen van de stad Groningen. Uit het proefsleuvenonderzoek van 2013 is gebleken dat een aantal doorlopende dalen is gebruikt als karrenroutes, van Haren (via Hoge Hereweg) naar Scharborg (lees Schipborg) en van Glimmen naar Scharborg. Eigenaar van deze buurtwegen was de marke van Noordlaren. Die was ook eigenaar van het toenmalige heideveld ('t Groote Veld), dat tegenwoordig het Noordlaarderbos is. In 1848 is het gebied verdeeld onder de markegenoten. In de loop der jaren wisten grootgrondbezitters steeds meer percelen in handen te krijgen. Zij zijn degenen die er geleidelijk een productiebos van maakten. In 1932 schonk mev. W.M. Lohman-Geertsema het noordelijke deel van het bos aan Natuurmonumenten (47 ha). In 1935 kocht Natuurmonumenten het zuidelijke deel van het bos van de familie Van Swinderen. Het gebied is in zuidelijke richting steeds verder uitgebreid (Vijftig Bunder, Rijksschietterrein en Tussengebied). Recent (2015/2016) zijn daar de Westerlanden en Besloten Venen bij gekomen. Daarmee is het een aaneengesloten natuurgebied van 330 ha geworden. De schenking van mev. Lohman-Geertsema is het begin van het natuurgebied geweest. Dankzij haar heeft het kunnen uitdijen tot het robuuste natuurgebied dat het nu is. In en langs het Noordlaarderbos zijn in WO-II tankgrachten en loopgraven gegraven door tewerkgestelde Nederlanders. Sinds de jaren '90 is het productiebos een gevarieerd natuurbos geworden.
Aanbevelingen:	Zorg voor barrières voor ruiters en mountainbikers.

Noordlaarderbos. Links Heilig Bergje, gemeentelijk archeologisch monument

Oorsprong (loopt van Zuidlaarderweg naar Duinweg)	
Functie:	Doorgaand
Eigendom:	Gemeente
Lengte; on-/half verharde deel	Vanaf Zuidlaarderweg eerste deel 65 m halfverhard, daarna 420 m zandweg
Aanwonenden:	Geen
Aanliggende bedrijven:	Ingang van 1 boerderij (met woning) aan Zuidlaarderweg.
Fietspad:	Ja, gescheiden door een berm met bomen
Ruiterspad	Geen
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot:	Beide kanten greppels of afwateringssloten
Toegang en inrit:	5 toegangen, waarvan 1 van boerderij De Oorsprong en 1 achteringang van kwekerij Duinweg 2A
Bijzonderheden:	Eerste deel vanaf Zuidlaarderweg half verhard
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	Cultuurhistorische en landschappelijk van grote betekenis. De Oorsprong is aangelegd in 1848 bij de verdeling van 't Groote Veld (huidige Noordlaarderbos) en het Plaggeveld door de marke van Noordlaren. Het toenmalige jacht- en buitenhuis was het eerste huis dat in 1848 na de markeverdeling werd gebouwd (Rudolf de Sitter, burgemeester van Haren). De naam van het huis en de weg hebben dezelfde naam. Later is het huis omgebouwd tot een boerderij. Het huis heeft oorspronkelijk ergens anders gestaan, Het is niet uitgesloten dat het 't Huis te Eelde of Mepschehuis is geweest dat in 1847 werd afgebroken. Langs de Oorsprong ligt een onverveende pingoruïne: Kreuzenveen.
Aanbevelingen:	

Weg naar de Kerkduinen (loopt van Zuidlaarderweg naar Duinweg)	
Functie:	Doorgaand
Recreatief belang:	Wordt matig tot intensief gebruikt door wandelaars, ruiters, (snel)fietzers, menwagens, gemotoriseerd verkeer in alle mogelijke vormen, landbouwverkeer, (loslopende) honden
Eigendom:	Gemeente
Lengte; on-/half verharde deel:	Vanaf Zuidlaarderweg eerste 510 m is verhard, daarna is 560 m zandweg
Aanwonenden:	Geen
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Vanaf verharding loopt een halfverhard fietspad, gescheiden door een berm. In de bocht tussen de weg en het fietspad ligt een bosje.
Ruiterpad:	Nee
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot:	Aan beide kanten greppels en afwateringssloten. Uitzondering de bocht in de weg.
Toegang en inrit:	12 toegangen, waarvan aan 2 de achterkant boerderij aan de Zuidlaarderweg.
Bijzonderheden:	Vanaf de bocht loopt een weggetje naar de achterkant van het Natuurvriendenhuis De Hondsrug. Het leidt naar de Goldberg, een gebiedje dat aan Natuurmonumenten is geschonken. Ook het weggetje is eigendom van Natuurmonumenten.
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	De Weg naar de Kerkduinen liep tot 1848 over de Noordlaarder Esch en ontsloot op de Esch de duinen van de kerk. Na 1848 ontstond een zijweg naar de Duinweg (tussen Duinweg 10 en Duinweg 12). Door de ruilverkaveling is deze weg vlak langs het perceel Duinweg 10 komen te liggen. Vanaf Weg naar de Kerkduinen is de achterkant van de korenmolen de Korenschoof te zien, die aan de Zuidlaarderweg ligt.
Aanbevelingen:	(1)Maak van de zandweg een 30 km zone en stimuleer parkeren van recreanten aan rand van gebied langs de verharde wegen. (2)Bord stiltegebied bij begin van Weg naar de Kerkduinen aan de Zuidlaarderweg.

Korenmolen de Korenschoof vanaf Weg naar de Kerkduinen

Weg langs het Hunnebed (loopt van Zuidlaarderweg met een bocht langs het hunebed naar de provinciegrens. In Drenthe heet de zandweg Heiveen. Het fietspad buigt voor de provinciegrens af in westelijke richting naar de provinciegrens. In Drenthe komt het fietspad uit op de Haasakkers. Deze zandweg komt uit op de Duinweg).

Functie:	Doorgaand
Recreatief belang:	Wordt matig tot intensief gebruikt door wandelaars, ruiters, (snel)fietsers/mountainbikers, menwagens, gemotoriseerd verkeer in alle mogelijke vormen, landbouwverkeer, (loslopende) honden
Eigendom:	Gemeente
Lengte; on-/half verharde deel	Lengte zandweg 900 m
Aanwonenden:	Geen, het perceel van een woning ligt gedeeltelijk in de provincie Groningen en Drenthe
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Ja
Ruiterpad	Geen
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot:	Geen
Toegang en inrit:	Geen
Bijzonderheden:	Zowel het fietspad als de weg lopen door over de provinciegrens.
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	Langs de Weg langs het Hunnebed ligt een hunebed van Noordlaren. In de provincie Groningen is dit hunebed het enige bewaarde hunebed. Oorspronkelijk moet het hunebed twee en een half keer zo groot geweest zijn. Van de zeventien stenen zijn er nog maar zeven over. Op de hoek Zuidlaarderweg/Weg langs het Hunebed heeft een korenmolen gestaan, die in 1867 is gebouwd. In 1888 is de molen verkocht. De nieuwe eigenaar liet de molen afbreken en in Coevorden weer opbouwen. Daar heeft de molen geen lang bestaan gehad, want hij brandde af vrij snel af.
Aanbevelingen:	(1) Maak van de zandweg een 30 km zone en stimuleer parkeren van recreanten aan rand van gebied langs de verharde wegen. (2) Het hunebed van Noordlaren ligt buiten de wandelroutes. Herstel van het oude zandpad (TMK, Bonneblad Eelde, 1902) dat liep van de Weg langs het Hunnebed naar de Duinweg is niet mogelijk. Onderzoek of er mogelijkheden zijn om het hunebed beter aan te sluiten op wandelroutes. (3) Bordje stiltegebied bij begin van Weg langs het Hunnebed aan de Zuidlaarderweg.

Pad van Weg langs het Hunnebed naar Duinweg om pingoruijn heen. TMK Bonneblad 1902.

Hogeweg/Schutsweg (loopt vanaf het begin van de Weg langs het Hunnebed naar de provinciegrens, in Drenthe heet de Hogeweg: Schutsweg. Het deel achter de vier huizen is verhard. Daarna wordt het een zandweg)

Functie:	Doorgaand
Recreatief belang:	Voornamelijk voor landbouwverkeer en Noordlaarders (honden uitlaten).
Eigendom:	Gemeente
Lengte; on-/half verharde deel	Vanaf Weg langs het Hunnebed is eerst 400 m achter de 4 huizen verhard, daarna 170 m zandweg
Aanwonenden:	Geen huis langs de zandweg. Wel vier huizen aan verharde weg.
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Smal zandfietspad
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot	Geen, slechts langs het hoogste deel loopt een greppel aan 1 kant.
Toegang:	Geen
Bijzonderheden:	
Landschappelijk/ cultuurhistorisch:	
Aanbevelingen	

Kampsteeg (van Zuidlaarderweg naar Duinweg)	
Functie:	Doorgaand
Recreatief belang:	Wordt voornamelijk gebruikt door ruiters en landbouwverkeer van boerderijen die aan de Zuidlaarderweg liggen. Nauwelijks gebruik door wandelaars/fietsers
Eigendom:	Gemeente
Lengte; on-/half verharde deel	320 m zandweg
Aanwonenden:	Geen
Aanliggende bedrijven:	1 boerderij en 1 paardenhouder aan de Zuidlaarderweg, beide tevens woonhuis
Fietspad:	Geen
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot:	Gedeeltelijk
Toegang:	2 toegangen, waarvan 1 achteringang boerderij en 1 manege
Bijzonderheden:	
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	De Kampsteeg is aangelegd in 1848 bij de verdeling van 't Groote Veld (huidige Noordlaarderbos) en het Plaggeveld door de marke van Noordlaren.
Aanbevelingen:	

Kampsteeg (loopt van Lageweg naar Zuidlaarderweg)	
Functie:	Doorgaand
Recreatief belang:	Specifiek gebruik: Voornamelijk voor landbouwverkeer en boerderij Nauwelijks gebruikt door wandelaars
Eigendom:	Gemeente
Lengte; on-/half verharde deel	530 m halfverhard met gravel
Aanwonenden:	1 boerenbedrijf met woning en grote schuur
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Geen
Ruiterpad	Geen
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot	Afwateringssloot aan 1 kant van de weg
Toegang	6 Toegangen en 2 inritten
Bijzonderheden	Verbindt noord-zuid gelegen wegen.
Landschappelijk/ cultuurhistorisch	Het is een van de oudste wegen.
Aanbevelingen:	

Weg naar de Groenlanden (loopt van de Kerkbrink achter de kerk langs naar de 2e Brink (Zuursche Brink) van Noordlaren en gaat dan over in de Boenderstraat)

Boenderstraat (deel vanaf Lageweg is verhard, deel zandweg loopt vanaf Weg naar de Groenlanden naar Koningsteeg)

Functie:	Doorgaande graswegen. Alleen het begin bij haventje is het een zandweg.
Recreatief belang:	Vooral gebruikt door Noordlaarders (honden uitlaten). In gebruik als toegang voor landerijen.
Eigendom:	Gemeente
Lengte; on-/half verharde deel	Zandweg: 240 m achter de kerk langs, 140 m langs Zuursche Brink, samen 400 m. Het kruispunt is verhard.
Aanwonenden:	Geen
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Geen
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot:	Weg naar de Groenlanden: beide kanten diepe afwateringssloten Boenderstraat: aan een kant afwateringssloot
Toegang en inrit:	Weg naar de Groenlanden: 4 toegangen en 1 inrit achterkant huis Boenderstraat: 5 toegangen
Bijzonderheden:	
Landschappelijk/ cultuurhistorisch:	De Weg naar de Groenlanden c.q. Boenderstraat is een cultuurhistorische zandweg. Tot halverwege 19e eeuw was het een doorgaande weg en liep van de Brink achter de kerk langs en vervolgens langs de Zuursche Brink. Halverwege de 19e eeuw werd een doorgaande weg (Lageweg) voor de kerk aangelegd. Daarvoor is zelfs een stuk van het kerkhof afgehaald. Door de aanleg van de nieuwe weg verloor de Weg naar de Groenlanden veel van zijn functie. De weg achter de kerk langs liep ook naar het buitengoed Meerlust. Tot begin 16e eeuw was dit een bisschoppelijk tafelgoed en daarna werd het stadshof van Groningen. In de 17e eeuw kwam het in particuliere handen. Omdat er geen koper te vinden was, heeft de toenmalige eigenaar, Johan de Drews, het landgoed in 1813 in delen verkocht. De boerderij Meerlust is blijven staan.
Aanbevelingen:	Bescherming van de weg is gewenst.

Entree buitengoed Meerlust

Koningsteeg (loopt vanaf Lageweg naar boerderij Meerlust en Weg naar de Groenlanden, eerste deel is halfverharde weg)	
Functie:	Doodlopende weg. Weg loopt tot boerderij Meerlust. Halfverharde weg.
Recreatief belang:	Vooraf doorgangsweg voor landbouw en Noordlaarders (honden uitlaten).
Eigendom:	Gemeente
Lengte; on-/half verharde deel	180 m half verhard
Aanwonenden:	1 Woning
Aanliggende bedrijven:	
Fietspad:	Geen
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Voor alle verkeer
Greppel of afwateringssloot:	Geen
Toegang en inrit:	1 toegang landerij en 1 achteringang boerderij Lageweg 2 inritten woning
Bijzonderheden:	Rijbanen met roodgrijze steenslag tot de Weg naar de Groenlanden.
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	Zeer karakteristiek weg. De Koningsteeg ontleent zijn naam aan Koning Willem III, die hier zijn rijtuig heeft gestald.
Aanbevelingen:	

De Steeg (loopt van Lageweg naar Noorderstraat)	
Functie:	Alleen voor fietsers een doorlopende weg. Er staat een paaltje in de weg. Gemotoriseerd alleen van 2 kanten voor bewoners toegankelijk.
Recreatief belang:	Vooral wandel- en fietsdoorgang voor Noordlaarders
Eigendom:	Gemeente
Lengte; on-/half verharde deel:	130 m half verhard
Aanwonenden:	5 Woningen
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Toegangsweg huizen/voormalige boerderij en fietspad
Ruiterpad:	Geen
Opengesteld:	Voor fietsers, wandelaars, ruiters
Greppel of afwateringssloot:	Geen
Toegang en inrit:	Alle huizen hebben 1 of meer inritten
Bijzonderheden:	Steenslag weg
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	De Steeg loopt langs de oudste (ca. 1650) Saksische boerderij (Lageweg) in de provincie Groningen. De legers van Bommen Berend hebben deze boerderij in 1672 laten staan.
Aanbevelingen:	

Achter de Hoven (liep van Lageweg naar Middenstraat/de Steeg)	
Functie:	Geen doorgaande zandweg meer, doordat een deel van de zandweg bij een perceel een nieuw huis aan De Steeg is getrokken.
Recreatief belang:	Beperkt
Eigendom:	Gemeente?
Lengte; on-/half verharde deel:	Vanaf Lageweg 170 m grasweg tot blokkade (net na 4e woning). De rest van Achter de Hoven is verdwenen.
Aanwonenden:	4 woningen tot de blokkade.
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Geen
Ruiterpad:	Nee
Opengesteld:	Tot de blokkade
Greppel of afwateringssloot:	De greppel loopt t/m het eerste huis
Toegang en inrit:	4 Toegangen aan de achterkant van de tuinen.
Bijzonderheden:	De doorgaande zandweg is verdwenen.
Landschappelijk/cultuurhistorisch:	Tot eind jaren '80 was Achter de Hoven nog een doorgaande zandweg In de loop der jaren is Achter de Hoven steeds meer bij de percelen van aanliggende huizen/boerderijen getrokken. Ook is eind jaren '90 een deel van Achter de Hoven toegevoegd aan het perceel van een nieuw huis aan de Steeg.
Aanbevelingen:	Veel Noordlaarders zouden de doorgang graag hersteld zien. Een mogelijkheid daartoe is om een deel van de zandweg om de percelen te leggen.

Westerlanden laarzenpad (loopt door de Westerlanden van Westertseweg tot aan de Drentsche Aa en dan weer naar de Westertseweg)

Functie:	Doorgaand graspad
Recreatief belang:	Wandelaars
Eigendom:	Eigenaren van landgoed Blanckenborch
Lengte; on-/half verharde deel:	Lengte graspad 490 m
Aanwonenden:	Geen
Aanliggende bedrijven:	Geen
Fietspad:	Geen
Ruiterspad:	Geen
Opengesteld:	Ja
Greppel of afwateringssloot:	Pad gaat over greppel en sloot
Toegang en inrit:	Geen
Bijzonderheden:	
Landschappelijk/ cultuurhistorisch:	In 2015/2016 zijn de Westerlanden langs de Drentsche Aa en de Besloten Venen heringericht en natuurgebied geworden. O.a. zijn toen de dijken langs de Drentsche Aa afgegraven en is de afwateringssloot gedempt. Het water van de Drentsche Aa kan weer als vanouds over de landerijen stromen. Door de herinrichting is 150 ha nieuwe natuur (in Groningen en Drenthe) gerealiseerd.
Aanbevelingen:	Het riet onttrekt het zicht op de Drentsche Aa. Het zou een verrijking van het laarzenpad zijn als de wandelaar ter plaatse het water van de beek kan zien. Gepleit wordt om op een punt vlakbij de Drentsche Aa een verhoging te maken of een vlonder die door het riet naar het water gaat.